

Lüganuse vald

HENDRIKSON & KO

**VIRU KEEMIA GRUPP AS BIOTOODETE TOOTMISKOMPLEKSI
LÜGANUSE VALLA ERIPLANEERING JA
KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE**

**LÄHTESEISUKOHAD JA KESKKONNAMÕJU
STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS**

Eriplaneeringu projektijuht Marika Pärn (eelvaliku etapp)
Merlin Kalle (detailse lahenduse etapp)

Eriplaneeringu kvaliteedijuht Pille Metspalu

KSH juhtekspert Juhan Ruut

Keskkonnaekspert Krista Lahtvee

Planeeringu korraldaja: Lüganuse Vallavalitsus
Keskpuiestee 20
43199 Kiviõli
Ida-Virumaa

Eriplaneeringu konsultant: Hendrikson ja Ko OÜ
Raekoja plats 8
51004 Tartu

Maakri 29
10145 Tallinn

Huvitatud isik: Viru Keemia Grupp AS
Registrikood 10490531
Järveküla tee 14
30328
Kohtla-Järve

Versioon 02.08.2022

Sisukord

1 SISSEJUHATUS.....	4
2 LÄHTESEISUKOHAD	5
2.1 ERIPLANEERINGU OLEMUS	5
2.2 BIOTOODETE TOOTMISKOMPLEKSI ISELOOMUSTUS.....	6
2.2.1 Huvitatud isiku avaldatud üldised näitajad	6
2.2.2 Võimalikud tegevus- jm alternatiivid	7
2.3 ERIPLANEERINGU JA KSH KOOSTAMISE VAJADUS JA EESMÄRK	8
2.4 ERIPLANEERINGU ALA TÄPSUSTAMINE JA KSH ULATUS.....	9
2.5 SEOSD ASIAKOHASTE ARENGU- JA PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA	11
2.5.1 Kehtivad ja asjakohased planeeringud	11
2.5.1.1 Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“	11
2.5.1.2 Ida-Viru maakonna planeering 2030+	11
2.5.1.3 Lüganuse valla üldplaneeringud	14
2.5.1.4 Lüganuse valla teemaplaneeringud	16
2.5.2 Muud strateegilised arengudokumentid	17
2.5.2.1 Eesti pikaajaline strateegia „Eesti 2035“	17
2.5.2.2 Ida-Virumaa arengustrateegia 2019-2030+.....	17
2.5.2.3 Euroopa Roheline kokkulepe ja Eesmärk 55.....	18
2.5.2.4 Kliimapolitika põhialused aastani 2050	18
2.5.2.5 Kliimamuutustega kohanemise arengukava	19
2.5.2.6 Eesti metsanduse arengukava 2021-2030.....	19
2.5.2.7 Vee kasutamist ja kaitset suunavad dokumendid	20
2.6 AJAKAVA	21
2.7 KOOSTÖÖ JA KAASAMINE	22
3 ERIPLANEERINGU ALA ÜLEVAADE JA ASUKOHA EELVALIKU RUUMIANALÜÜS	26
3.1 ERIPLANEERINGU ALA ÜLEVAADE	26
3.1.1 Asustus.....	26
3.1.2 Tehniline taristu, teed ja raudtee.....	27
3.1.3 Kultuuriväärtuslikud alad ja objektid	27
3.1.4 Roheline võrgustik.....	30
3.1.5 Kaitstavad loodusobjektid.....	31
3.1.6 Natura 2000 alad	32
3.1.7 Pinnaveekogud.....	34
3.1.8 Geoloogilised ja hüdrogeoloogilised tingimused	35
3.1.9 Väärtuslikud põllumajandusmaad, maaparandussüsteemid	35
3.2 ASUKOHA EELVALIKU RUUMIANALÜÜS.....	37
4 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS	43
4.1 KESKKONNAMÕJU HINDAMISE METOODIKA	44
4.1.1 Üldine hindamismetoodika kirjeldus.....	44
4.1.2 Eri valdkondade mõjude hindamisest	45
4.1.3 Alternatiivide hindamise metoodika	47
4.2 TEADAOLEVAD UURINGUD	48
5 ERIPLANEERINGU LÄHTESEISUKOHTADELE JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUSELE LAEKUNUD ARVAMUSED JA ETTEPANEKUD	50
6 LISAD	50

Lühendid

LS	-	lähteseisukohad
VTK	-	väljatöötamise kavatsus
BTT	-	biotoodete tootmiskompleks
PVT	-	parim võimalik tehnika
KMH	-	keskkonnamõju hindamine
KSH	-	keskkonnamõju strateegiline hindamine
VEP	-	vääriselupaik
ORME	-	olulise ruumilise mõjuga ehitis
AÕKS	-	atmosfääriõhu kaitse seadus
PlanS	-	planeerimisseadus
HMS	-	haldusmenetluse seadus

1 SISSEJUHATUS

Lüganuse Vallavolikogu algatas 25.08.2021 otsusega nr 317 Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi (*edaspidi BTT*) rajamiseks Lüganuse valla eriplaneeringu ja planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (*edaspidi KSH*). Eriplaneeringu koostamise eesmärk on kaaluda biotoodete tootmiskompleksi rajamise võimalikkust, leida võimalusel selleks sobivaim asukoht ning koostada selle rajamiseks detailne lahendus. Eriplaneeringu käigus alles uuritakse BTT rajamise võimalusi, rajamise võimalikkus selgub planeerimise ja mõjude hindamise protsessi tulemusena.

Eriplaneering algatati Viru Keemia Grupp AS, registrikood 10490531, taotluse alusel.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlus koosneb vastavalt planeerimisseaduse (*edaspidi PlanS*)¹ § 95 lg 7 ehitise asukoha eelvalikust ehitisele sobivaima asukoha leidmiseks ja detailse lahenduse koostamisest. Käesolev dokument koondab planeeringu lähteseisukohti (*edaspidi LS*) ja KSH väljatöötamise kavatsust (*edaspidi VTK*). Eriplaneeringu protsessist ja asukoha eelvaliku olemusest antakse täpsem ülevaade ptk 2.1.

Lüganuse Vallavalitsust konsulteerib eriplaneeringu koostamisel ja KSH läbi viimisel Hendrikson ja Ko OÜ meeskond järgmises koosseisus:

Eriplaneeringu projektijuht (asukohavalik)	Marika Pärn
Eriplaneeringu projektijuht (detailne lahendus)	Merlin Kalle
Üldplaneeringu osakonna juhataja, eriplaneeringu kvaliteedijuht	Pille Metspalu
KSH juhtekspert, tööstus ja ringmajandus	Juhan Ruut
Keskkonnaekspert, tööstus ja ringmajandus	Krista Lahtvee
Keskkonnakorralduse spetsialist, välisõhk/õhusaaste	Marek Bamberg
Keskkonnakorralduse spetsialist, müra ja vibratsioon	Veiko Kärbla
Keskkonnaosakonna projektijuht, põhja- ja pinnavesi	Ingrid Vinn
Keskkonnakorralduse spetsialist, loomastik, Natura alad	Kaile Eschbaum
Keskkonnakorralduse spetsialist, maavarad, pinnas	Epp Zirk
Geoinformaatika spetsialist, kartograaf	Jaanus Padrik
Kartograaf	Kairit Kase

---

¹ HMS-st lähtuvalt, kuna planeering on algatatud enne PlanS muudatuste jõustumist 13.01.2022, lähtutakse eriplaneeringu menetlemisel algatamise aja kehtivast PlanS-st.

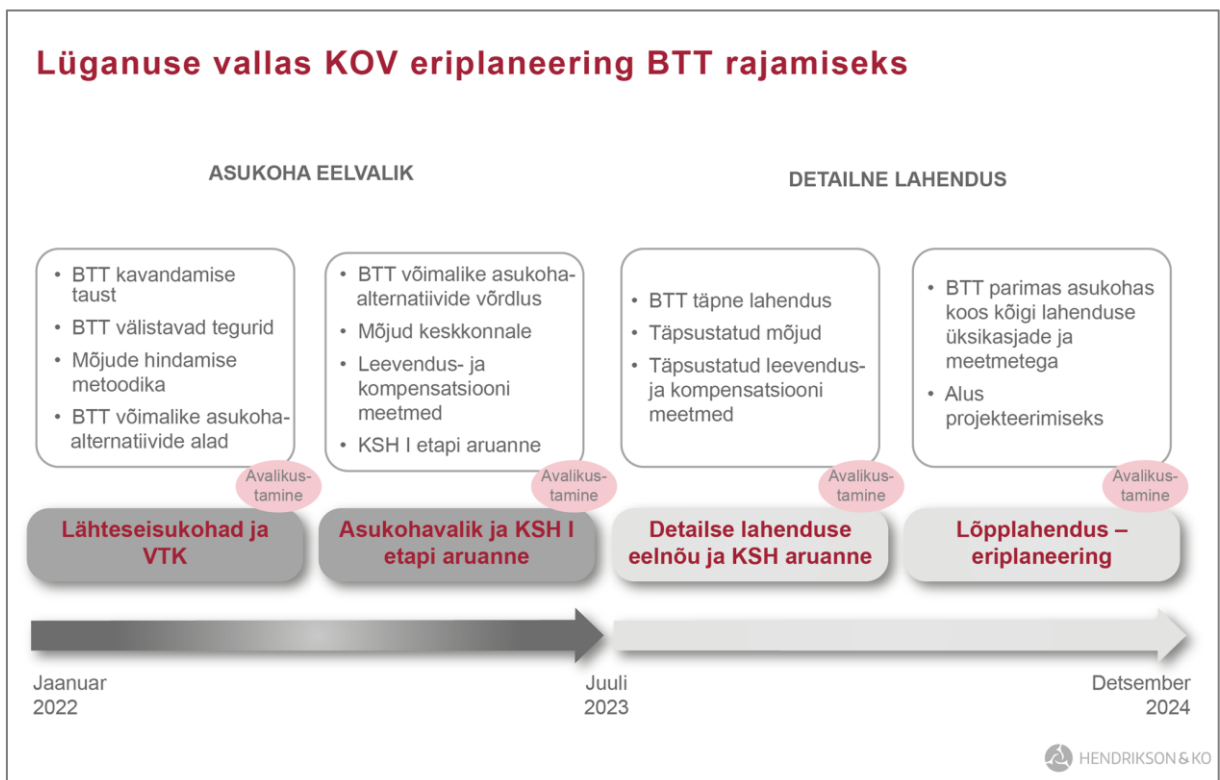
2 LÄHTESEISUKOHAD

2.1 Eriplaneeringu olemus

Kohaliku omavalitsuse eriplaneering koosneb vastavalt PlanS § 95 lg 7 kahest suuremast – asukoha eelvaliku ja detailse lahenduse koostamise – etapist (vt Joonis 2.1).

Eriplaneeringu esimeses etapis (*edaspidi I etapp*) valitakse esmalt välja inim- ja looduskeskkonnast lähtuvate piirangute ning tehniliste tingimuste alusel võimalikud asukohaalternatiivid (alad, kuhu põhimõtteliselt saaks BTT rajada). Analüüsitakse ja võrreldakse neid ning koostatakse I etapi KSH aruanne, kus hinnatakse alade realiseerumisega kaasnevaid mõjusid üldisel tasandil ja tuuakse välja üldised leevendusmeetmed. KSH I etapi aruande osana tuuakse välja eritähelepanu vajavad teemad, millega tuleb arvestada detailse lahenduse KSH aruande koostamisel. Eriplaneeringu I etapp lõppeb asukoha eelvaliku otsusega ja KSH aruande I etapi vastuvõtmisega.

Eriplaneeringu teises etapis (*edaspidi II etapp*) koostatakse detailne lahendus asukoha eelvaliku otsusega väljavalitud alale. Detailse lahendusega määratakse ehitusõigus koos kõigi vajalike kommunikatsioonide ja muude ehitamise aluseks olevate lahenduse osadega (tehniline taristu, juurdepääs jne). II etapis koostatakse detailsele lahendusele eraldiseisev KSH aruanne, kus hinnatakse mõjusid detailsemalt ja täpsustatakse vajalikke leevendus- ning kompensatsioonimeetmeid. Detailse lahenduse alusel valmiv eriplaneering on omakorda aluseks BTT projekteerimisel ja ehitusõiguse andmisel.

Joonis 2.1. Eriplaneeringu protsess.

Asukoha eelvaliku etapp koosneb omakorda kahest osast. Esmalt koostatakse planeeringu LS ning KSH VTK ehk käesolev dokument. Selles täpsustatakse ja kirjeldatakse BTT asukohavaliku tingimusi, viiakse läbi ruumianalüüs BTT võimalike asukohaalternatiivide alade välja selgitamiseks (vt ptk 3.2), antakse ülevaade eriplaneeringu alast ja seotud arengudokumentidest ning nendes toodud suunistest. Samuti kirjeldatakse KSH meetodikat ja antakse ülevaade läbiviidavatest teadaolevatest uuringutest. LS ja KSH VTK läbib avaliku väljapaneku (60 päeva), millele järgnevad avalikud arutelud.

Avalikustamise tulemuste põhjal viiakse dokumenti sisse asjakohased muudatused, millele järgnevalt esitatakse dokument ettepanekute saamiseks PlanS § 99 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikutele ja asutustele. Ettepanekute põhjal viiakse dokumenti sisse vajalikud muudatused ning lõplik dokument avalikustatakse Lüganuse valla veebilehel ja eriplaneeringu portaalis [Biotoodete tehase eriplaneering \(hendrikson.ee\)](http://hendrikson.ee).

LS ja KSH VTK koostamisele järgneb asukoha eelvalik. BTT võimalikke asukohaalternatiive (vähemalt 2 asukohta) võrreldakse võrdluskriteeriumite alusel. Võrdluskriteeriumite lõikes tuuakse välja eelistused, kasutades kvalitatiivse meetodina multikriteeriumi analüüsi². Võrdlev analüüs viiakse läbi ja avalikustatakse koos asukoha eelvaliku I etapi KSH aruandega.

Asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande koostamise käigus hinnatakse (arvestades eelvaliku täpsusastet) BTT rajamise mõju nii inim- kui looduskeskkonnale ja määratakse vajadusel mõju leevendavad tingimused. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku KSH I etapi aruande koostamine toimub VTK põhjal. Eesmärk on hinnata kavandatava tegevuse elluviimisel kaasnevat olulist keskkonnamõju ning määrata ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks vajalikud meetmed, samas arvestades asukoha eelvaliku täpsusastet. Asukoha eelvaliku KSH I etapi aruandes tuuakse välja suunised, mõju olulisuse kriteeriumid ja eritähelepanu vajavad asjaolud järgmise, detailse lahenduse KSH aruande koostamiseks.

Asukoha eelvalik koos sellele teostatud KSH I etapi aruandega kooskõlastatakse ametkondadega ja avalikustatakse. Materjale täiendatakse vastavalt esitatud arvamustele ja ettepanekutele. Etapi tulemusena selgub BTT rajamiseks sobivaim arendusala ning esialgsed leevendusmeetmed.

Pärast asukoha eelvaliku otsuse vastuvõtmist koostatakse eriplaneeringu detailne lahendus. Valminud eriplaneeringu detailne lahendus ja selle KSH aruanne kooskõlastatakse ja avalikustatakse, materjale täiendatakse vastavalt esitatud asjakohastele muudatus- ja parandusettepanekutele. Pärast Rahandusministeeriumi poolset järelevalvet kehtestatakse eriplaneering välistavate asjaolude puudumisel kohaliku omavalitsuse volikogu poolt.

Eriplaneeringu ja KSH koostamise käigus hinnatakse ka kõiki asjakohaseid mõjusid, mis kaasnevad BTT rajamisega kultuurilisele, majanduslikule, sotsiaalsele ja looduslikule keskkonnale, täpsem ülevaade vt ptk 4.1.

2.2 Biotoodete tootmiskompleksi iseloomustus

BTT põhitegevuseks oleks tselluloosi, lahustuva tselluloosi, biokeemia, roheline bioenergia ja bioväetiste tootmine, mis põhineb puidumassi keemilisel töötlemisel kaasaegse KRAFT-tehnoloogiaga. Käesoleval etapil ei ole täpsemalt teada, millised on erinevate tootmisüksuste võimsused, ruumivajadus jms. Seetõttu on kompleksi iseloomustamisel lähtunud huvitatud isiku avaldatud üldistest näitajatest (ptk 2.2.1 toodud andmed), mis täpsustavad eriplaneeringu protsessi käigus. Need täpsustused on olemuselt tegevusalternatiivid. Samuti kaalutakse alternatiivseid lahendusi puiduga varustamiseks, vee võtmiseks, reovee töötlemiseks ja suublasse juhtimiseks, jms. Nendest alternatiivsetest võimalustest on ülevaade antud ptk 2.2.2.

2.2.1 Huvitatud isiku avaldatud üldised näitajad

Tehase rajamiseks on vajalik ca 160 hektari suuruse pindalaga sobilik maa-ala. Alal paikneksid toorpuidu ja puiduhakke laoplatsid, tselluloosi ja biokeemia tootmiseks vajalikud tootmisüksused, elektri- ja soojusenergia koostootmisjaam, toorvee- ja reoveepuhasti.

---

² Keskkonnamõju hindamise käsiraamat, 2017 (uuendatud 2018). Pöder, T. https://www.envir.ee/sites/default/files/poder_kmh_kasiraamat.pdf.

Planeeritava kompleksi tootmisvõimsus oleks sõltuvalt tootest ja toorainest 330 000 kuni 500 000 tonni biotooteid aastas. Lõpptoodete nagu pakendi-, hügieeni-, trüki- ja eriotstarbega paberitoodete tooraine kõrval arendatakse tekstiilitööstusele erinevate kangaste toorainet näiteks viskooskanga tootmiseks. Lisaks avaks biotoodete kompleksi väljaarendamine võimaluse laiendada tootespektrit mitmekümne komponendini – vedelkütustest plastifikaatoriteni. Tootmisprotsessis toodetakse rohelist bioenergiat: elektrit ca 730 GWh ja soojust ca 2720 GWh; sellest osa kasutatakse omatarbeks ning ülejäänud suunatakse elektri- ja soojusvõrku. Projekti realiseerimisega kasvaks Eesti taastuvelektri tootmine 28% võrra võrreldes 2021. aastaga, millest pool suunatakse vabale turule. Samuti tekiks võimalus pakkuda soojusenergiat Kohtla-Järve ja Jõhvi linnade varustamiseks.

BTT aastane toorme vajadus oleks 2,0-2,3 miljonit m³ männi-, kuuse-, kasepaberipuitu ja puiduhaket. Eestis on vajaminev puiduressurss olemas, kuid praegu seda eksporditakse paberipuidu ja puiduhakkena Põhjamaadesse (ca 80% ulatuses), samuti põletatakse elektri- ja soojusenergia tootmiseks. Biotoodete tootmiskompleks lubaks väärindada madalakvaliteedilist puitu kohapeal. Lisaks kohalikule puidule kaetakse puidutoorme vajadus Lätist ja Leedust imporditava puiduga.

Tootmiseks vajaliku toorveena kavandatakse kasutada Ojamaa kaevandusest väljapumbatavat vett, aastane vajadus on 12,5 miljonit kuupmeetrit. Tootmise käigus tekkiva reovee töötlemiseks rajatakse vastav puhasti ja heitvee ärajuhtimiseks - süsteem, mille kaudu suunatakse puhastatud vesi süvamere kollektori kaudu Soome lahte.

BTT projekteeritaks vastavalt parima võimaliku tehnika (PVT) nõuetele. Tootmiskompleks hakkaks järgima kõige rangemaid Euroopa Liidu keskkonnanõudeid nii õhu- kui veepuhastuse ja kasutuse osas.

BTT tootmisprotsessis välisõhu heiteallikad on tehase korsten või korstnad (kuhu koondatakse põletusseadmete heitmed) ja rasketransport. Lisaks võib käitises tekkida puidu väärindamisele iseloomulikke lõhnaheidet – puidutoodete koorimisest, hakkimisest, keetmisest, kasutatud leelise kontsentreerimisest ja toorkeemia taastootmisest, tootmisprotsessi käivitamise ja peatamise heidetest ja reoveepuhastist. Seetõttu kavandatakse BTT põhitootmisprotsessid kinnise tootmistsükliks. Ühtse hingamissüsteemi kaudu kogutakse lõhnaaineid sisaldada võivad õhuheitmed kokku ja põletatakse kateldes, mis tagab, et käitise stabiilse tööprotsessi ajal olulist lõhnaäringut ei kaasne. Kaasaegsed biotoodete tehased töötavad väga kõrge töökindlusega (>98%).

BTT kavandatakse ja projekteeritaks selliselt, et hoonete siseselt ja laoplatidel peab erinevate tegevuste müratase vastama kehtivatele töökeskkonna normidele. Selleks isoleeritakse mürrarikkad seadmed muust töösoonist, kasutatakse võimalusel madalama müratasemega seadmeid ja rakendatakse muid meetmeid, mis tagavad, et käitise lähtuv müra ei ületa väliskeskkonnas kehtestatud piirnorme.

Puidutoorme ettevalmistamisel tekiks kõrvalsaadusena puukoor, mida kasutatakse taastuenergia tootmiseks või müüdaks biomassi kasutavatele energiatootjatele. Samuti tekiks saepuru, mida kasutatakse ise taastuenergia tootmiseks või müüdaks kas puitlaastplaadi tootjatele või biomassi kasutavatele energiatootjatele. BTT põletusseadmetest pärinev tuhk ja reoveepuhasti biomuda kasutatakse väetiste, kasvuparandajate, komposti tootmisel või tuleks osaliselt ladustada. Samuti eemaldatakse protsessist toormega tehasesse tulnud liiv ja kivid.

BTT rajamisega lisandub hinnanguliselt 250 uut otsest töökohta ja vähemalt 1000 kaudset töökohta tootmiskompleksi teenindavas väärtusahelas.

2.2.2 Võimalikud tegevus- jm alternatiivid

Peatükis 2.2.1 kirjeldatud näitajad on eeldatavalt aluseks BTT ruumivajaduse määratlemiseks maksimaalses ulatuses, mis on aluseks eriplaneeringu KSH 1. etapil asukohaalternatiividega seotud mõjude hindamiseks. Juba 1. etapi hindamise tulemusena võib selguda, et eeldatavalt avaldatavate keskkonna-mõjude ohjamiseks on vaja tegevusparameetreid muuta. Seetõttu on lisaks asukohaalternatiividele asjakohane sõnastada ka võimalikud tegevusalternatiivid.

Keskkonnamõju hindamise meetodikad sätestavad hea tavana, et alternatiivide vajadus määratakse lähtuvalt tegevuse eesmärgist ja arendusetappidest. Alternatiivid peavad olema reaalsed, st vastama õigusaktide nõuetele, olema tehniliselt ja majanduslikult teostatavad, võimaldama tegevuse eesmärgi saavutamist mõistliku aja ja vahenditega ning arendaja peaks olema valmis kõiki pakutud alternatiive ellu viima.

Vastavalt keskkonnamõju hindamise käsiraamatule³ võib alternatiivide hulk piirduda kahega: pakutud tegevuse ning 0-alternatiiviga või tegevuse osade variantidega (üksikute protsesside variandid, objektide disain, asukoht kinnistul jms), kui valitud on ka parim võimalik tehnika (PVT). Kuna kavandatav tehnoloogia, tegevused jms peavad vastama PVT nõuetele, siis eeltoodust lähtuvalt on kavandataval tegevusel järgmised alternatiivid:

- Alternatiiv 1 – kavandatav tegevus vastavalt huvitatud isiku pakutud näitajatele-tegevustele (kirjeldatud ptk 2.2.1) ja rakendatavale PVT tasemele (mh täpsustub edasise tehnoloogilise projekteerimise käigus).
- Alternatiiv 2 – tegevuste jm mahtude piiramine, võrreldes alternatiiv 1 aluseks olevate võimsustekogustega. Asjakohasusel tehnoloogiliste muudatuste sisseviimine või täiendavate PVT meetmete rakendamine, mis olemuselt on rangemad kui kehtiv PVT tase. Alternatiiv 2 rakendub, kui mõjude hindamisel ilmnevad 1. alternatiivi korral olulised negatiivsed mõjud, mida saaks võimsuse või mahu vähendamise leevendada. Selliseid piiranguid-muutusi praeguses etapis teada ei ole ja seetõttu neid siinkohal täpsemalt ei esitata. Kui tekib vajadus piiratud võimsuste või koguste väljatöötamiseks või tehnoloogiliste muudatuste tegemiseks, koostatakse mõju hindamise käigus vastavad kirjeldused.
- 0-alternatiiv – BTT ei rajata.

Lisaks võivad mitmetes teemades tekkida täiendavad lahendused võrreldes huvitatud isiku kirjeldatud lahendustega eriplaneeringu algatamisel, nt vee võtmisel, reovee töötlemisel ja suublasse juhtimisel jms. Vastavad kirjeldused koostatakse samuti eriplaneeringu koostamise-mõju hindamise käigus, kui tehakse vastavad ettepanekud või tekib konkreetne vajadus.

LS ja VTK avaliku väljapaneku käigus tehti ettepanek kaaluda alternatiivseid veeallikaid BTT veevajaduse rahuldamisel lisaks Ojamaa kaevandusest väljapumbatavale veele. Täiendavalt kaalutakse veeallikatena suletud Käva kaevandust, avatavat Uus-Kiviõli kaevandust, Aidu karjääri ja merevett, seejuures arvestades asjakohasusel võimaliku veeallika veesaadavuse ajalisi perioodi. Kaevanduse vee kasutamisel tuleb arvestada pärast kaevanduse tegevuse lõpetamist kokkulepitavat tegevuskava väljapumbatava vee osas, kus eelhinnangu alusel tekitaks väljapumpamise peatamine piirkonnas liigniiskust. Koostatakse ka põhjaveevarude hindamine (hindamisel arvestades ka pinna- ja sademevee osakaalu), mis toimub vastavalt veeseadusele ja toimub mh eksperthinnangu alusel. KSH ühe osana koostatakse võrdlev lühianalüüs alternatiivsete veeallikate kaasamise vajaduse, vee saadavuse (sh arvestades ajalisi erinevusi), maksumuse ja avaldavate mõjude kohta.

2.3 Eriplaneeringu ja KSH koostamise vajadus ja eesmärk

Eriplaneeringu eesmärk on leida kõige sobivaim asukoht BTT-le ja koostada sobivasse asukohta detailne lahendus ehitusõiguse määramiseks.

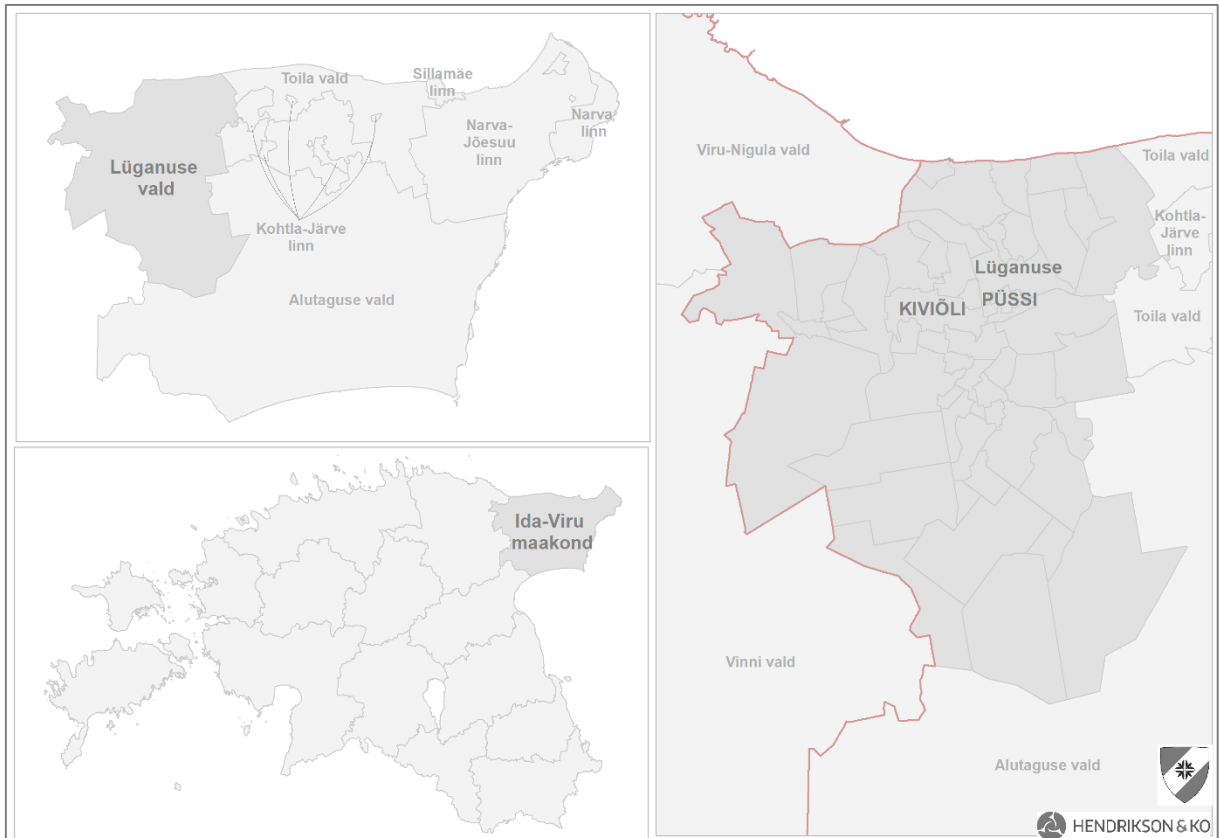
Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele⁴ on tootmiskompleks, kus toodetakse pulpi puidust või samalaadsetest kiudmaterjalidest, olulise ruumilise mõjuga ehitise (*edaspidi ORME*). ORME rajamisega võib kaasneda oluline mõju ehitise asukohale ja seda ümbritsevale keskkonnale, mistõttu on oluline põhjalikult analüüsida ja kaaluda, kuhu selline ehitise kõige paremini sobiks.

³ Keskkonnamõju hindamise käsiraamat, 2017 (uuendatud 2018). Pöder, T.
https://www.envir.ee/sites/default/files/poder_kmh_kasiraamat.pdf

⁴ Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrus nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“.

ORME-le saab vastavalt PlanS-le asukoha valida kohaliku omavalitsuse üldplaneeringuga või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga. Kehtivates Lüganuse valla üldplaneeringutes⁵ ei ole küsitletud ORME asukohti ega rajamise tingimusi. Sellest lähtuvalt on algatatud Lüganuse valla eriplaneering BTT-le sobivaima asukoha leidmiseks. Eriplaneeringuga samaaegselt on koostamisel Lüganuse valla uus üldplaneering (kogu valla territooriumi kohta) ja tööstusjäätmete prügila eriplaneering⁶. Koostatav BTT eriplaneering arvestab valla üldplaneeringu koostamise käigus välja töötatud valla ruumilise arengu põhimõtetega.

Lüganuse valla eriplaneering BTT rajamiseks sobivaima asukoha leidmiseks ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks ning planeeringu KSH algatati kogu Lüganuse valla territooriumil ca 600 km² alal (vt Joonis 2.2).

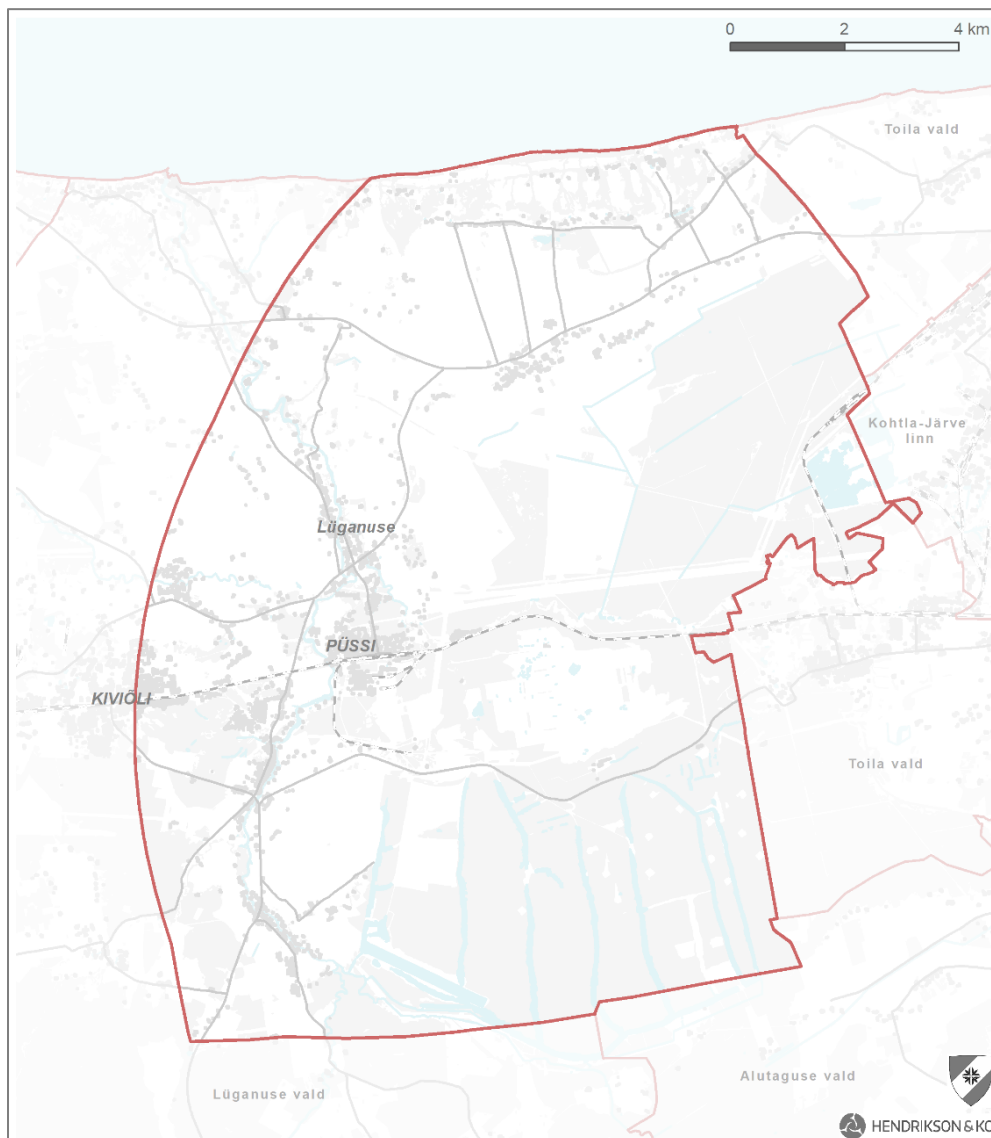
Joonis 2.2. Lüganuse valla asendiskeem.

2.4 Eriplaneeringu ala täpsustamine ja KSH ulatus

Alljärgnevalt on kirjeldatud tingimusi, mis tagavad BTT rajamise ja toimimise võimalikkuse. Nendega tuleb arvestada asukoha valikul, vastasel juhul ei ole planeering elluviidav. Need tingimused on ühtlasi aluseks eriplaneeringu ala täpsustamisel (vt Joonis 2.3 ja eriplaneeringu kaardirakendus aadressil <https://hendrikson.ee/maps/BTT-EP/kaardirakendus.html>).

⁵ Kuni uue üldplaneeringu kehtestamiseni kehtivad valla territooriumil haldusreformi eelsete omavalitsuste üldplaneeringud: Kiviõli linna üldplaneering, Lüganuse valla üldplaneering, Püssi linna üldplaneering, Sonda valla üldplaneering ja Maidla valla üldplaneeringu.

⁶ Lüganuse valla uue üldplaneeringu koostamine algatati 22.08.2018 otsusega nr 99, Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneering 29.10.2020 otsusega nr 289.

Joonis 2.3. Eriplaneeringu ala.

1. Kaugus torveevõtu asukohast (Ojamaa kaevandus) majanduslikku ja keskkonnamõju arvestades kuni 12 km. Tootmiskompleksi aastane veetarbimine oleks 12,5 Mm³/a, selleks kasutatakse Ojamaa kaevandusest välja pumbatavat vett.
2. Kaugus puhastatud heitvee suublast (Soome lahest) majanduslikku ja keskkonnamõju arvestades kuni 10 km. Puhastatud heitvesi suunatakse Soome lahte. Kohtla-Järvel asub OÜ Järve Biopuhastus, kellel on väljutusluba 13,2 Mm³/a, millest 6,5 Mm³/a on hetkel kasutamata. Eriplaneeringu käigus selgitatakse välja parim detailne lahendus BTT heitvee väljutuseks eelistades võimalusel kasutada tänast taristut või trassikoridori vahetut lähedust. BTT puhastatud heitvee maht on 10 Mm³/a.
3. Ala suurus ca 160 ha. BTT rajatised eeldavad võimalikult risküliku kujulist territooriumi (muul juhul territooriumi eenduvad osad ei ole kasutatavad ja koguala suurus oleks nende arvelt suurem).
4. Hea juurdepääs raudteele. Parim oleks asukohta vahetu piirne mine raudteega (0 km), majanduslikku aspekti arvestades võib kaaluda asukohti kuni 1 km kaugusel raudteest.

5. Tehniliste kommunikatsioonide ühildamine olemasolevate taristu trassi koridoridega (Ojamaa-Kohtla-Järve põlevkivikonveieri trassiga ühildada toorveetrass, OÜ Järve Biopuhastus heitvee trassiga Kohtla-Järvelt Soome lahte ühildada heitveetrass), kaugus olemasolevatest trassidest kuni 3 km. Planeerimisprotsessis oleks otstarbekas ühildada tehniliste kommunikatsioonide trassid maksimaalses võimalikus ulatuses olemasolevate trassi koridoridega, et järgida otstarbekat, mõistliku ja säästliku maakasutuse põhimõtet.
6. Maantee lähedus, kuni 5 km.
7. Kaugküttevõrguga liitumise lähedus, kuni 5 km (kuna toimub soojusenergia müük võrku).
8. Kõrgepinge trasside lähedus, kuni 5 km (kuna toimub elektrienergia müük võrku).
9. Gaasivõrgu lähedus (alternatiivne toide katlale).

Ülaltoodud tingimuste alusel täpsustatud eriplaneeringu ala hõlmab 159,5 km² suuruse osa Lüganuse valla territooriumist (vt Joonis 2.3).

BTT kavandamise, käitamise ja tegevuse lõpetamisega kaasneda võivad mõjutegureid, mida KSH käigus hinnatakse, tutvustatakse koos hindamismetoodikaga ptk 4.1.2.

2.5 Seosed asjakohaste arengu- ja planeerimisdokumentidega

Alljärgnevalt on esitatud ülevaade kehtivatest planeeringutest ja strateegilistest arengudokumentidest, samuti asjakohastest väljatöötatavatest dokumentidest. Viimasel juhul arvestatakse teadaolevate eelnõudega või nende koostamisel aluseks olevate uuringute tulemustega. Kui KSH läbiviimise ajal võetakse dokument vastu või versioon muutub - ajakohastatakse teemat KSH aruande tekstis (LS ja VTK dokumenti pärast selle kohta ametkondadelt ettepanekute küsimist ja veebilehel avaldamist enam muude).

2.5.1 Kehtivad ja asjakohased planeeringud

2.5.1.1 Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“

Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ määratleb Eesti riigi kestliku ja tasakaalustatud ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused. Üleriigiline planeering on aluseks maakonnaplaneeringute ja üldplaneeringute koostamisele.

Planeeringus tuuakse välja, et energiapuuduse kindlustamiseks tasub Eestil – lisaks põlevkivienergeetikale – keskenduda senisest rohkem hajutatumale piirkondlikule taastuvtoorainel baseeruvale energiatootmisele. See parandab üldist energiapuudust ja võimaldab paremini ära kasutada kohalike energeetilisi ressursse (päike, tuul, biomass, maasoojus). Samuti loob hajutatum energiatootmine ja kohalike varude kasutuselevõtt pikaajalisi töökohti väikelinnades ja maapiirkondades.

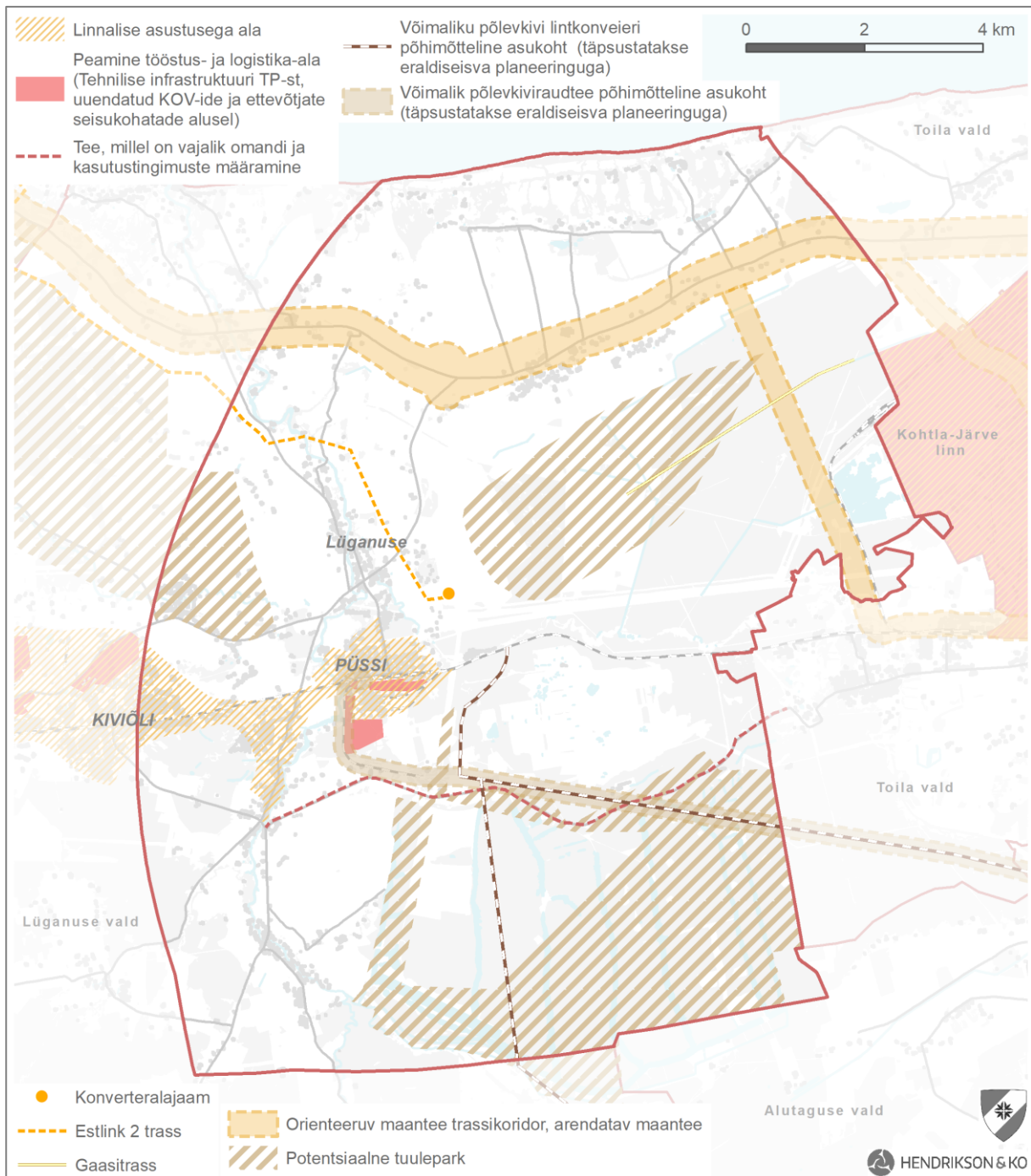
2.5.1.2 Ida-Viru maakonna planeering 2030+

Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ (*edaspidi maakonnaplaneering*) kehtestati 2016. aastal. Maakonnaplaneeringuga seatakse ruumilise arengu põhimõtted kogu maakonnale.

Maakonnaplaneering on aluseks kohalike omavalitsuste üldplaneeringute koostamisele ja selle peamiseks eesmärgiks on sisendi andmine kohaliku tasandi ruumilise arengu kavandamiseks, tuues tasakaalustatud arengu kontekstis välja olulised riikliku tasandi vajadused. Maakonnaplaneeringu lahendus keskendub eelkõige järgmistele teemadele: keskuste võrgustiku määramine (eelduste

loomine kahaneva elanikkonna tingimustes toimivaks asustusstruktuuriks; teedevõrk ja tehniline taristu), linnalise asustusega alade määramine (keskuste tiheduse ja kompaktsuse tõstmine), põhimõttelised arengusuunad põlevkivikaevandamise ja -taristu osas (majandustegevuse jätkusuutlikkus), oluliste joonehitistest taristuobjektide asukohavalikud ja riigikaitse ruumiliste vajaduste tagamine.

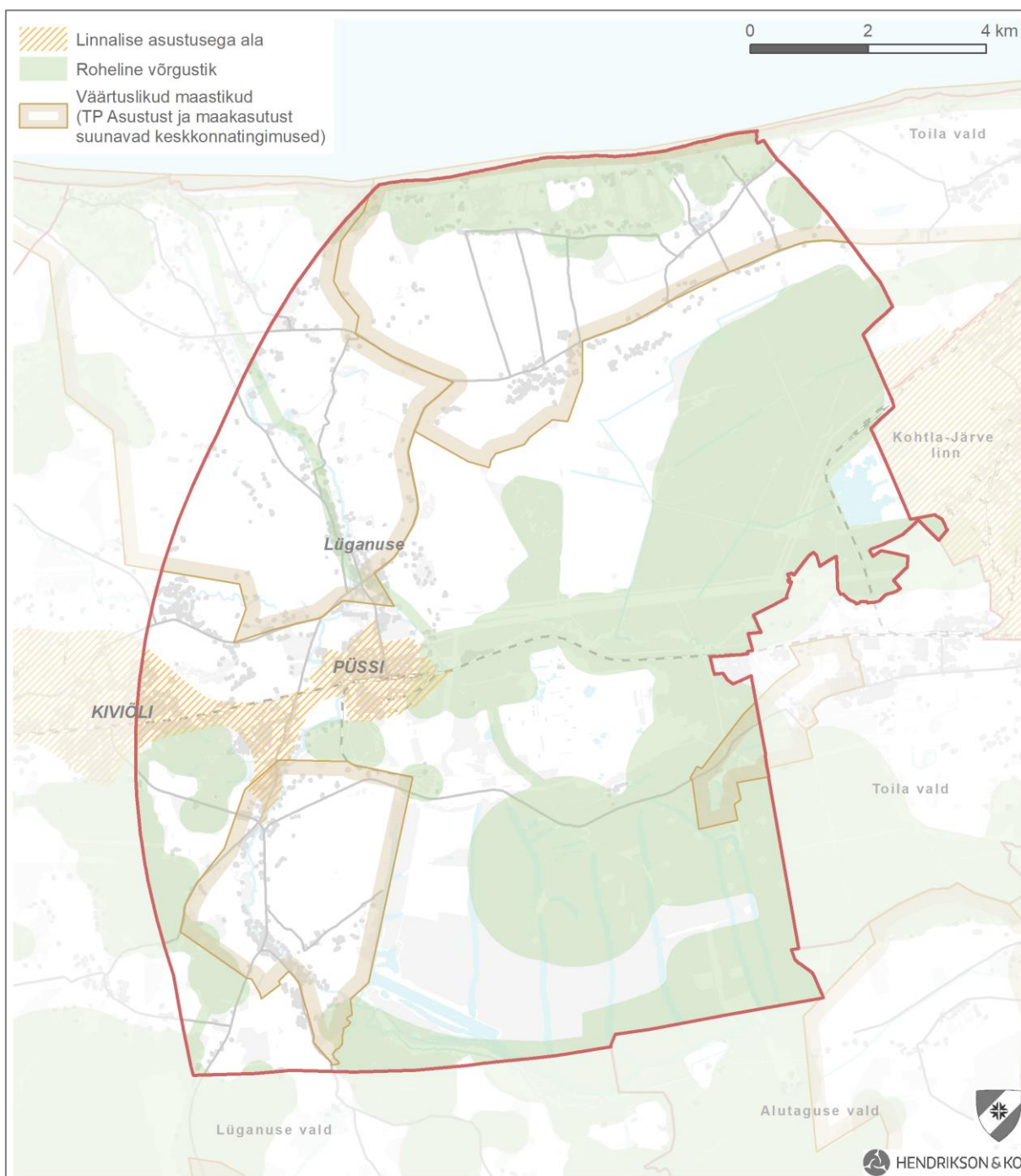
Maakonnaplaneeringuga on kavandatud mitmed tehnilise infrastruktuuri objektid, vt Joonis 2.4. Eriplaneeringu alale ja selle vahetusse lähedusse jäävad tehnilise infrastruktuuri objektidest: orienteeruvad maantee trassikoridorid, arendatavad maanteed; riigikaitse ehitised koos piiranguvöönditega; kõrge tuulepotentsiaaliga alad; võimaliku põlevkivi lintkonveieri ja põlevkiviraudtee põhimõttelised asukohad.

Joonis 2.4. Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ (2016), info jooniselt „Tehniline võrgustik“.

Maakonnaplaneering käsitleb ruumilisi väärtusi, vt Joonis 2.5. Eriplaneeringu alale jäävad Kiviõli ja Püssi-Lügenuse linnalise asustusega ala, hõlmates ka osa Irvale ja Maidla küladest. Vahetult piirneb eriplaneeringu ala Kohtla-Järve linnalise asustusega alaga. Kohtla-Järve linn on maakonnaplaneeringuga määratud maakondlikuks keskuseks, Kiviõli linn piirkondlikuks keskuseks ja Püssi kohalikuks keskuseks. Keskuste võrk on määratletud lähtuvalt töökohtadest, teenuste paiknemisest ja toimepiirkondadest, arvestades, millised keskused-tagamaad koos toimivad.

Eriplaneeringu alale jäävad/ulatuvad väärtuslikud maastikud: Sope-Ontika, Lügenuse-Purtse, Kohtla-Nõmme ja Maidla, samuti maakonnaplaneeringu järgne roheline võrgustik. Maakonna roheline võrgustik on esmalt määratud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga „Ida-Virumaa asustust ja maakasutust suunavad keskkonnanõuanded“ (11.07.2003), maakonnaplaneering täpsustab roheline võrgustiku piire lähtudes nii maakonna arengu kui roheline võrgustiku sidususe ja edaspidise toimimise vajadusest.

Joonis 2.5. Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ (2016), info jooniselt „Ruumilised väärtused“.

Eriplaneeringu alale jääb maakonnaplaneeringuga määratud väärtuslikke põllumajandusmaid. Maakonnaplaneering kajastab väärtuslikke põllumajandusmaid informatiivsena.

Eriplaneeringu koostamisel tuleb arvestada maakonnaplaneeringuga, lähtuvalt eriplaneeringu täpsusastmest. Maakonnaplaneering on aluseks valla üldplaneeringu koostamisel, mille üks ülesanne on täpsustada roheline võrgustiku ja väärtuslike maastike piire ja tingimusi ning väärtuslike põllumajandusmaade paiknemist ja kaitsetingimusi. Samuti võib üldplaneering täpsustada tehnilise infrastruktuuri, nt orienteeruva maantee trassikoridori asukohta. Käesoleva dokumendi koostamisega samaaegselt toimub Lügänuuse valla üldplaneeringu koostamine. Koostatav üldplaneering täpsustab nii väärtusliku maastiku kui rohevõrgustiku paiknemist. **Eriplaneeringu koostamisel lähtutakse roheline võrgustiku ja väärtusliku maastiku käsitusel koostatavast valla üldplaneeringust.**

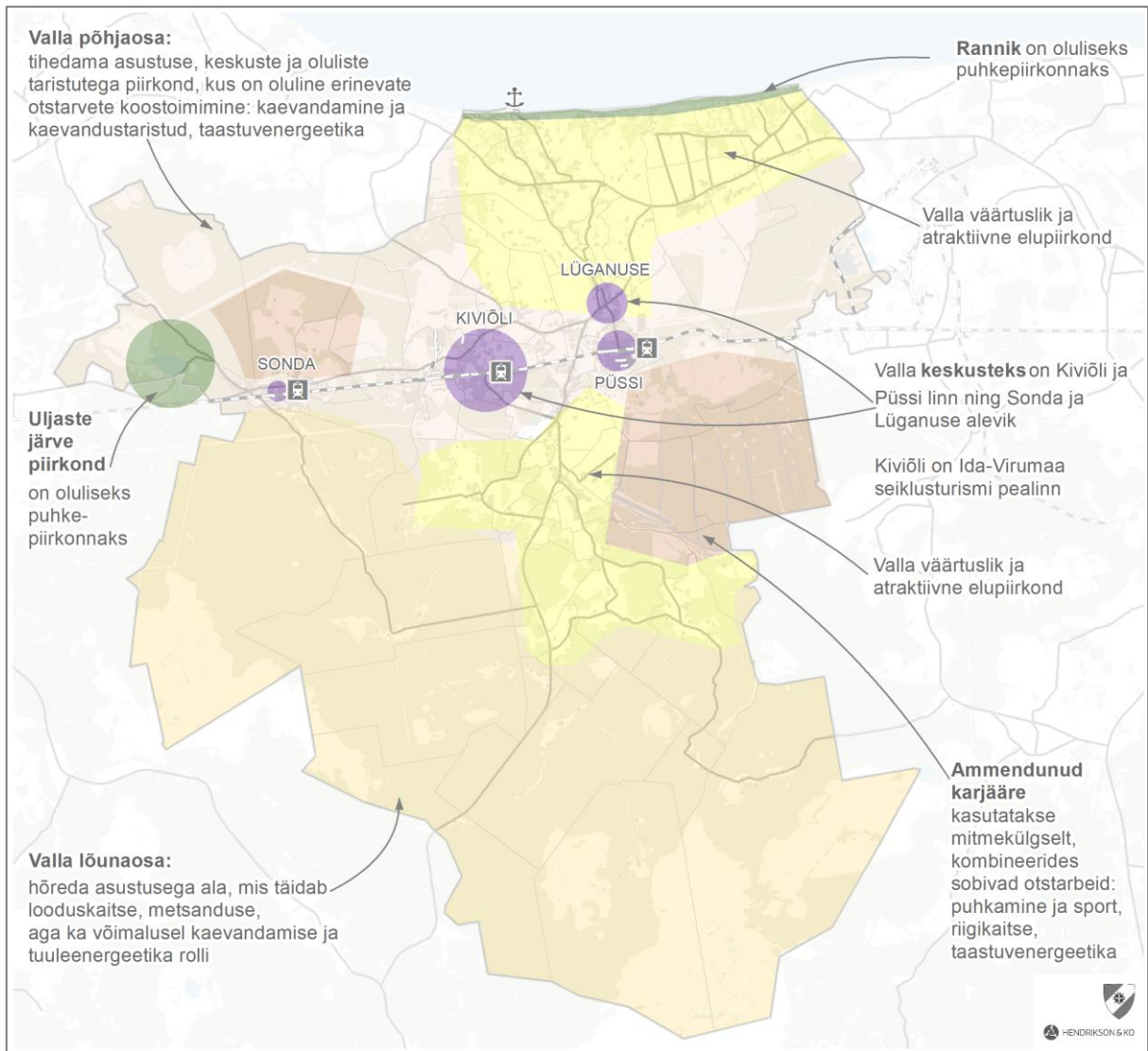
Koostatava valla üldplaneeringu ja eriplaneeringu protsessi käigus lepiti esialgu koostöös Transpordiametiga kokku (8.12.2021 toimus ühine töökoosolek teemal „Teekoridori kavandamine Lügänuuse vallas“), et eriplaneeringu alale jääv orienteeruv maantee trassikoridor, arendatav maantee asukoht (ühendab Tallinn-Narva maanteed Kohta-Nõmmega, kulgeb läbi Aa küla) ja kulgemine täpsustatakse eriplaneeringuga, arvestades ka eriplaneeringu eelvaliku etapis leitud BTT rajamiseks sobivaima asukohaga. **Edasise koostöö käigus Transpordiameti ning Kohtla-Järve linna, Alutaguse ja Toila vallaga selgus, et trassikoridori planeerimise vajadus puudub.** Ettepanek Ida-Viru maakonnaplaneeringu muutmiseks esitatakse Lügänuuse valla üldplaneeringuga.

2.5.1.3 Lügänuuse valla üldplaneeringud

Käesoleva dokumendi koostamise ajal kehtivad eriplaneeringu alal viis üldplaneeringut: Kiviõli linna üldplaneering (2014), Lügänuuse valla üldplaneering (2008), Püssi linna üldplaneering (2006), Sonda valla üldplaneering (2000) ja Maidla valla üldplaneering (2010). Kuna valdav osa kehtivatest üldplaneeringutest on kehtestatud enam kui 10 aastat tagasi, on need osaliselt vananenud. Seetõttu on **asjakohane arvestada eriplaneeringus koostatava valla üldplaneeringuga määratud ruumilise arengu põhimõtteid, maakasutust ning taristulahendusi** (vt Joonis 2.6 ja Joonis 2.7).

Uue Lügänuuse valla üldplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine on algatatud Lügänuuse Vallavolikogu 22.08.2018 otsusega nr 99. Käesoleva dokumendi koostamise ajaks on üldplaneeringu protsess läbinud eelnõude avalikustamise (avalik väljapanek ja arutelud). Koostatav valla üldplaneering toob välja, et kahaneva rahvastiku tingimustes on valla ruumilise arengu suunamisel oluline säilitada ja luua hea elukeskkond suuremates asulates ja valla senistes atraktiivsetes piirkondades (rannikupiirkonnas, Lügänuuse alevikus, Maidla külas jm) ja leida tasakaal riiklike huvide (kaevandamine, tuuleparkide arendamine) ning kohalike väärtuste ja vajaduste vahel. Üldplaneering sõnastab ruumilise arengu põhimõtted teemavaldkondade lõikes – asustus, ettevõtluskeskkond, loodus- ja kultuurikeskkond, tehniline taristu. Asustuse suunamisel lähtutakse olemasolevast asustusstruktuurist: tihedamad alad jäävad tihedaks ja hajusad hajusaks. Ettevõtluskeskkond jätkab seni väljakujunenud ettevõtlusharudega: põlevkivi kaevandamine, puidu töötlemine, põllumajandus, puhke- ja turismiettevõtlus, uuematest harudest taastuvenergeetika ja ringmajandus. Tootmise üldiseks suunaks on keskkonnasõbralikum ja vähem saastava ettevõtluse arendamine. Lisaks tuuakse välja, et mõjude ilmnemisel on oluline neid leevendada või kavandada tootmistegevus eemale tundlikest aladest. ORME ja ohtlike ettevõtete kavandamisel on vajalik hoolikas asukohavalik, mis arvestab erinevate mõjude kõrval ka kõrgekvaliteedilise ja väärtusliku elukeskkonna säilimisega. Suur osa vallast on väärtustatud loodus- ja kultuurimaastikuna (roheline võrgustik, väärtuslikud maastikud, miljööväärtuslikud alad jt väiksemad loodus- ja kultuuriväärtuslikud alad ja objektid).

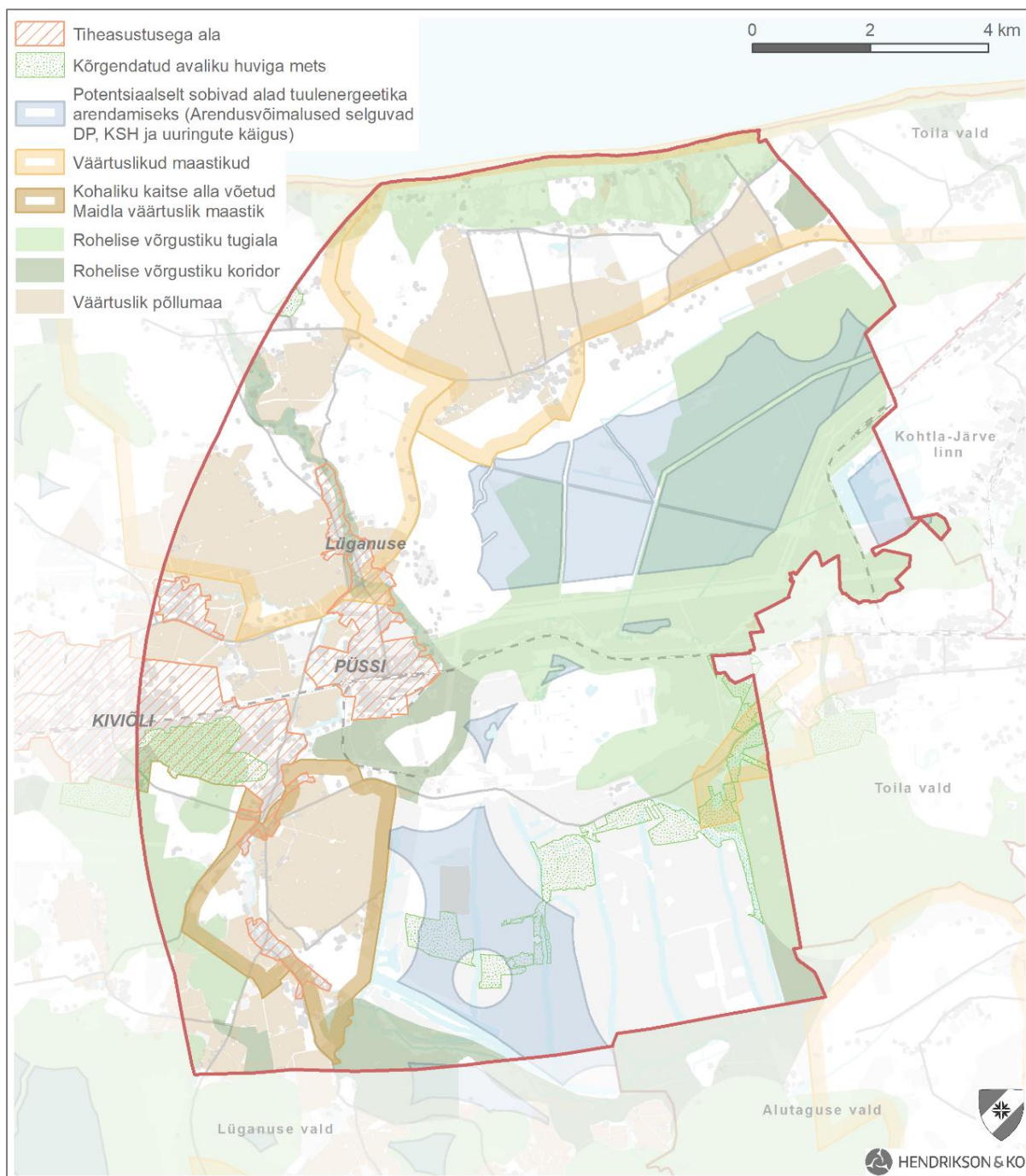

Joonis 2.6. Lüganuse valla ruumilise arengu põhimõtted. Väljavõte koostatavast Lüganuse valla üldplaneeringust.

Joonisel 2.7 on esitatud koostava Lüganuse valla üldplaneeringu eelnõu lahendus eriplaneeringu alal. Koostatav üldplaneering toob välja, et tehnilise taristu olemasolu, selle parendamine ja rajamine on vajalik, kuid toimub eelkõige eraldiseisvate planeeringutega ja vastavalt valdkondlikule arendusvajadusele ja/või arengukavale.

Eriplaneeringu koostamisel tuleb arvestada Lüganuse valla üldplaneeringuga määratud ruumilise arengu põhimõtete ja asjakohaste tingimustega.

Joonis 2.7. Koostava Lüganuse valla üldplaneeringu eelnõu lahendus eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas (kaardkihid seisuga jaanuar 2022).

Eriplaneeringu lahendusega arvestatakse üldplaneeringu järgmistes etappides, kui võimalike asukohtade võrdlus on teostatud ning sobivaim asukoht tehase rajamiseks leitud. Sobivaim asukoht kantakse üldplaneeringusse, sh täpsustatakse roheline võrgustiku piire vastavalt eriplaneeringu mõjuhindamise käigus täpsustatud roheline võrgustiku piiridele. Kui BTT eriplaneeringu protsessis selgub, et sobivaim ala tehase rajamiseks jääb potentsiaalsele tuuleenergeetika alale, siis BTT asukohta arvelt vähendatakse Lüganuse valla üldplaneeringus potentsiaalset tuuleenergeetika ala.

2.5.1.4 Lüganuse valla teemaplaneeringud

Lüganuse valla territooriumil kehtib kaks üldplaneeringu teemaplaneeringut: Maidla valla üldplaneeringu teemaplaneering „Olulise ruumilise mõjuga Aidu tuulepargi, seda toetava infrastruktuuri ja

rekreatsioonialade ning lasketiiru asukohavalik“ (2011) ja Lüganuse valla üldplaneeringu teemaplaneering „Uus-Kiviõli kaevanduse tehnilise taristu objektid“ (2020).

Aidu tuulepargi teemaplaneering koostati eesmärgil:

- Aidu karjääri kaevandatud alade kasutamine taastuenergia tootmiseks 2 ja 3 MW tuulikutega, tuulepargi asukohavaliku, sh tuulikute teenindusmaa, elektriabelliinide, teede ja teenindavate ehitiste asukoha määramine.
- Aidu karjääri sulgemise järel kaevandatud aladele spordi-, puhke- ja virgestusalade asukoha määramine, kaitseliidu lasketiiru asukoha määramine, Aidu karjääri raudteeharu koridori määramine põlevkivi vedamiseks Ojamaa kaevandusest.

Uus-Kiviõli kaevanduse tehnilise taristu teemaplaneering koostati eesmärgil planeerida Lüganuse valla piires Uus-Kiviõli kaevanduse maapealne taristu, mida ei ole planeeritud kehtiva detailplaneeringuga „Maidla valla kehtivat üldplaneeringut muutva Uus-Kiviõli kaevanduse kaevise lintkonveieri ja teenindustee, kaevise veokonveieri ja abikallakšahti ja väljapumbatava vee settebasseini maa-ala detailplaneering“.

Eriplaneeringu koostamisel arvestatakse kehtivate teemaplaneeringutega.

2.5.2 Muud strateegilised arengudokumendid

2.5.2.1 Eesti pikaajaline strateegia „Eesti 2035“

Strateegiaga "Eesti 2035" seatakse Eesti riigile ja rahvale järgmiseks viieteistkümneks aastaks strateegilised sihid ning määratakse kindlaks nende saavutamiseks vajalikud muutused. "Eesti 2035" arvestab Eesti ning maailma põlevate teemade analüüsi, mis põhineb statistikal, riigisestel eksperdihinnangutel ning rahvusvaheliste organisatsioonide (Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus, Euroopa Parlament, OECD, PriceWaterhouse Coopers, Ernst & Young jt) aruannetel. Nende põhjal on kirjeldatud Eesti olulisemad valdkondi siduvad arenguvajadused ehk ülesanded, mis meil tuleb järgnevatel aastatel täita ning mida peab arvestama poliitikakujundamisel. Arenguvajadused mõjutavad Eesti viie strateegilise sihini jõudmist, osutades nii parandamist vajavatele valdkondadele kui ka eduvõimalustele. Strateegia "Eesti 2035" annab suuna ÜRO üleilmsete säästva arengu eesmärkide elluviimiseks Eestis ning arvestab teiste rahvusvaheliste konventsioonidega, sh ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon. Muuhulgas seab „Eesti 2035“ nii uue kasvuhoonegaaside (KHG) heite vähendamise eesmärgi aastaks 2035 kui ka sihi saavutada kliimanetraalsus Eestis aastaks 2050.

Ettevõtluskeskkonna arenguvajadusena tuuakse välja, et Eestis on kohaliku ressursi väärdamise ressursitootlikkus väga väike (0,56 eurot kg kohta 2017. aastal). Ettevõtluses tuleb suuremat rõhku panna keskkonnanahoidlikele tehnoloogiatele ja ärimudelitele ning kohalike ressursside ja teisese toorme suuremale ja keskkonnanahoidlikule väärdamisele.

Sellest lähtuvalt saab järeldada, et eriplaneeringuga kavandatavad tegevused on arengustrateegias püstitatud eesmärkidega kooskõlas ning aitavad eesmärke ellu viia.

2.5.2.2 Ida-Virumaa arengustrateegia 2019-2030+

Ida-Viru maakonna arengustrateegia määratleb piirkonna olulisimad arenguprioriteedid aastateks 2019-2030+. Arengustrateegia on aluseks maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste ja koostööpartnerite ühisteks tegevusteks maakonna arengu suunamisel, ühiselt teostatavate ja omavalitsusüksuste ülese mõjuga investeringute kavandamisel ning investeringuteks toetuse taotlemisel.

Arengustrateegia toob välja, et rakendamise perioodil jääb Ida-Viru maakonna suurimaks majandusharuks põlevkivienergeetikatööstus, kuid ühest majandusharust sõltuvuse vähendamiseks jätkatakse tegevusi maakonna majanduskeskkonna mitmekesistamiseks. Põlevkivisektori väliste

tööstusinvesteeringute ja teenindussektori osakaalu kasv, väikeettevõtluse areng ning uute ja nutikate lahenduste kasutamine loob täiendavad võimalused ettevõtluse arengus.

Majandusvaldkonna eesmärgipüstitused keskenduvad maakonna majanduse mitmekesistamisele, uute, põlevkivist ja energeetikast sõltumatute tööstuste kaasamisele, kaasaaegset tehnoloogiat kasutavatele ja suurt lisandväärtust loovatele ettevõtetele, mis vastavad keskkonnakaitse nõuetele ja on arenguvõimekad ka tulevikus.

Sellest lähtuvalt saab järeldada, et eriplaneeringuga kavandatavad tegevused on arengustrateegias püstitatud eesmärkidega kooskõlas ning aitavad eesmärgi ellu viia.

2.5.2.3 Euroopa Roheline kokkulepe ja Eesmärk 55

Euroopa Roheline Kokkulepe seab eesmärgiks EL-is saavutada kliimaneutraalsus aastaks 2050, Vastavad õiguslikult siduvad eesmärgid on toodi Euroopa kliimamääruses (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1119 võeti vastu 30.06.2021, jõustus 29.07.2021). EL õigusega reguleeritud kasvuhooonegaaside heide ja sidumine kogu liidus tuleb tasakaalustada hiljemalt 2050. aastaks. Seega vähendatakse selleks ajaks netoheidet nullini. Riikide lõikes eesmärgid erinevad Euroopa Liidu üldeesmärgist nii riikliku üldeesmärgi, kui siseriiklike sektoripõhiste eesmärkide lõikes, mis lepitakse liikmesriikidega eraldi kokku. Ettevõtteid juhendavad siseriiklikest sektoripõhisest arengukavadest, mitte Euroopa Liidu üldeesmärgist. Määrus seab kohustuseks püüelda selle poole, et pärast 2050. aastat oleks Euroopa Liidu heitkogus negatiivne. Eesmärkide saavutamiseks on Euroopa Liidu institutsioonid ja liikmesriigid kohustatud võtma vajalikke meetmeid nii Euroopa Liidu kui ka riiklikul tasandil. Meetmete kokkuleppimisel tuleb arvesse võtta liikmesriikide vahel nii õigluse kui ka solidaarsuse edendamise olulisust ning eesmärgi saavutamise kulutasuvust. Kliimamäärus paneb lisaks paika kliimaalased vahe eesmärgid (2030. aastaks ja eraldi kord 2040. a kliimaeesmärgi seadmiseks). Määrusega nähakse lisaks veel ette kliimamuutustega kohanemise strateegia vastuvõtmine komisjoni poolt. Ka liikmesriigid on kohustatud vastu võtma ja ellu viima riiklikke kohanemisstrateegiaid ja – kavu, mis toetuvad kliimamuutustega kohanemise strateegiale. Määrusega luuakse samuti süsteem edusammude jälgimiseks ning vajaduse korral täiendavate meetmete võtmiseks.

Euroopa Liidu (EL) rohepöörde kava „Eesmärk 55“ („Fit For 55“) on kliima- ja energiaalase seadusandluse pakett, millega EL sätestab viisid, kuidas kliimaneutraalsuse saavutamisel täita vaheeesmärk 2030. aastaks - vähendada KHG üldheidet vähemalt 55 % võrra võrreldes aastaga 1990 (mis taseme on Eesti tänaseks juba ületanud).

Tulenevalt uutest EL eesmärkidest on uuendamisel ka Eesti siseriiklikud eesmärgid ja eesmärgid seadvad arengukavad. Kuna uuendamise protsess on alles toimumas, kajastatakse käesolevas dokumendis hetkel kehtivaid arengukavasid, eelkõige on see seotud kliimapoliitika põhialustega.

2.5.2.4 Kliimapoliitika põhialused aastani 2050

Arvestades kaasajastatud strateegilisi eesmärgi (ptk 2.5.2.1 ja 2.5.2.3) on vajalik ka kliimapoliitika põhialuste kaasajastamine. Järgnevalt on antud ülevaade dokumendi vastuvõtmise aegsest versioonist.

Eesti kliimapoliitika põhialuste arengudokument annab edasi Eesti kliimapoliitika pikaajalise visiooni nii valdkondlikes kui ka kogu majandust hõlmavates poliitikasuundades. Eesti kliimapoliitika tugineb rahvusvahelistele arengudokumentidele ja kokkulepetele: Konkurentsivõimeline vähese CO₂ -heidetega majandus 2050. aastaks – edenemiskava, Energia tegevuskava aastani 2050, Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – liikumine konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas ja Pariisi kliimakokkulepe (COP21). Eesti kliimapoliitika põhialustega seati eesmärgid, kuidas leevendada kliimamuutusi aastani 2050, kuidas kohaneda kliimamuutustega ning kuidas vähendada kasvuhooonegaase. Eesti kliimapoliitika visioon aastaks 2050 näeb ette, et aastaks 2050 jõutakse Eestis konkurentsivõimelise vähese süsinikuheidetega majanduseni. Eesti kliimapoliitika dokumendi peamine pikaajaline eesmärk on vähendada kasvuhooonegaaside heidet ligi 80 protsenti aastaks 2050 võrreldes 1990. aasta heitetasemega. Arvestatakse, et taastuvate energiaallikate osakaal energiatootmisel

suureneb aastaks 2050 ¾-ni, sealjuures kõige suurem osakaal on biomassi ja tuuleenergia kasutusele võtmisel. Järjepidevalt edendatakse puidukasutust, arendatakse kodumaise puidu kasutust ja tootmist, eelistatakse teadus-, arendus- ja innovatsioonisuundi, mis aitavad suurendada süsiniku sidumist ning leida alternatiivseid puidukasutusviise.

Keskkonnaagentuuri ja Maaülikooli poolt 2021. aastal teostatud kasvahoonegaaside sidumisvõimekuse uuring⁷ tõi välja ühe meetmena kohapealse tselluloositööstuse rajamise võimaluse.

Üldistatult jäeldub, et eriplaneeringuga kavandatavad tegevused on Eesti kliimapolitiika põhialustega kooskõlas ning aitavad kliimapolitiika eesmärke ellu viia. Kui Eesti siseriiklikud arengukavad on uuendatud vastavalt kliimanetraalsuse saavutamise eesmärkidele, antakse KSH aruannetes täiendavad vastavushinnangud.

2.5.2.5 Kliimamuutustega kohanemise arengukava

Eesti kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 ja selle juurde kuuluv rakendusplaan kinnitati Vabariigi Valitsuses 2. märtsil 2017. a.

Kliimamuutustega kohanemise arengukava strateegiliseks eesmärgiks on suurendada Eesti riigi, regionaalse ja kohaliku tasandi valmidust ja võimet kliimamuutuste mõjuga kohanemiseks. Kliimamuutuste arengukava koostamiseks selgitasid teadlased välja kliimamuutuste mõju Eestile kaheksa võtmevaldkonna lõikes. Need valdkonnad on planeeringud ja maakasutus, inimestervis ja päästevõimekus, looduskeskkond, biomajandus, taristu ja ehitised, energeetika ja energiavarustus, majandus, ühiskond, teadlikkus ja koostöö. Kohanemise arengukava koostamiseks vajalikud alusuuringud tehti nelja grupi ekspertide ja teadlaste poolt, kes omakorda tegelesid igaüks kahe ülal nimetatud valdkonnaga.

Eesti tuleviku kliimastenaariumid, valdkondlikud uuringud, arengukava KSH aruanne jpm on kättesaadavad Keskkonnaministeeriumi vastavalt veebilehelt.⁸

2.5.2.6 Eesti metsanduse arengukava 2021-2030⁹

Metsanduse arengukavas (koostatakse iga kümne aasta jaoks) määratakse metsanduse arengu eesmärgid ja kirjeldatakse nende saavutamiseks vajalikke meetmeid ja vahendeid.

Metsanduse arengukava toob välja, et metsandus ja puidutööstus on pikalt olnud Eesti väliskaubanduse üks suuremaid tasakaalustajaid ja seeläbi üks riigi majandusarengu vedajaid. Puidu ja puittoodete ekspordis oli 2020. aastal Eesti päritolu toodete osatähtsus 96%. Tähtsamad eksporditavad kaubagrupid (rahaliselt) on puidust kokkupandavad ehitised, puidust ehitusdetailid ja saematerjal. Teisalt ekspordis Eesti aastatel 2017-2021 iga-aastaselt töötlemata okas- ja lehtpuu paberipuitu umbes 2 miljonit m³ ja hakkepuitu 0,66 miljonit t, kuna selle töötlemiseks ja väärindamiseks kohapeal vajalik tööstus praktiliselt puudub.

Arengukava sõnastab muuhulgas puidu parema väärindamise tegevussuunad. Oluliseks peetakse töötlemisalase kompetentsi, teadmise ja võimete suurendamist (mitmesugused puidukasutusviisid, paberi- ja puitmassi tootmine, biotehnoloogiad, puitmaterjalid, biorafineerimistehnoloogiad, biomaterjalid ja -kemikaalid, bioplastid, saetööstus jm) ning metsasektori lisandväärtuse potentsiaali tõstmiseks võimaluste loomist puiduressursi, sh madalakvaliteedilise ja ümarpuidu, kohalikuks väärindamiseks ja mitmekülgseks kasutamiseks. Eriplaneeringuga kavandatud tegevused väärindaks siimaani Eestist eksporditavat paberipuitu kohapeal (või tarbija puudumise tõttu energeetikas madalamalt väärindatud kasutust), st aitavad arengukava eesmärke ellu viia.

⁷ Maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektori sidumisvõimekuse analüüs kuni aastani 2050. <https://envir.ee/elusloodus-looduskaitse/metsandus/lulucf>

⁸ <https://envir.ee/kliimamuutustega-kohanemise-arengukava>

⁹ Kavand seisuga 08.12.2021.

2.5.2.7 Vee kasutamist ja kaitset suunavad dokumendid

Veekaitse eesmärkide saavutamiseks - pinna- ja põhjavee vähemalt hea seisundi saavutamine, vee säästev kasutamine ning kvaliteetse joogivee tagamine - koostatakse iga vesikonna veemajanduskava, milles kavandatakse vesikonna vee kasutamise ja kaitse tingimused. Veemajanduskava koos meetmeprogrammiga koostatakse iga kuue aasta tagant vesikondade kaupa. Kehtivad veemajanduskavad on koostatud perioodiks 2015-2021. Koostamisel on kolmanda perioodi 2022-2027 veemajanduskavad.

BTT kavandab vee võtmist Ida-Eesti vesikonnast. Kuigi veevarustust kavandatakse kaevandustest väljapumbatava vee baasil, on vajalik hinnata, kas BTT veetarve võib Purtse jõe jt vooluveekogude valgalaga seotud üldist veebilanssi oluliselt mõjutada ning kas on vajalik alternatiivsete veeallikate, eelkõige merevee kaasamine BTT veega varustamiseks. Ühtlasi tuleb hinnata, kuidas mõjutab BTT heitvee väljalask rannikuvee kvaliteeti.

Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava¹⁰ toob välja, et põlevkivikaevandustest ja karjääridest ärajuhitav vesi on peamine põhjavee koguselise seisundi mõjutaja. Seetõttu on Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogum halvas seisundis (seisundihinnangu kokkuvõte: kaevanduste ja karjääride veeärastusega on kaasnenud oluline põhjaveetaseme langus kaevanduspiirkondades, mis arvatavasti mõjutab pinnaveekogusid ja maismaaökosüsteeme).

Ida-Eesti vesikonna Narva-Kunda lahe rannikuvesi on halvas ökoloogilises seisundis, võrreldes eelmise veemajanduskavaga on seisund halvenenud (2009-2015 oli kesises seisundis). Probleemsed näitajad on füüsikalise-keemilised kvaliteedinäitajad, fütoplankton, suurtaimed ning suurselgrootud põhjaloomad.

BTT heitvee väljalask hakkab tõenäoliselt paiknema kaugemal rannikuvee piirist, st võidakse mõjutada merekeskkonna kvaliteeti ja seisundit. Läänemere kaitset **korraldatakse Läänemere merekeskkonna kaitse konventsiooni** alusel. 20.10.2021 võtsid Läänemere riikide ministrid vastu uue **tegevuskava Läänemere seisundi parandamiseks**¹¹ (*Baltic Sea Action Plan*, BSAP). Tegevuskavas on 200 meetet, mis aitavad parandada mereelustiku kaitset, vähendada saasteainete ja prügi mõju merele ning muuta merel toimuvad tegevused ohutumaks. Uue tegevuskavaga soovib Läänemere merekeskkonna kaitse komisjon HELCOM mere seisundit aastaks 2030 oluliselt parandada. BSAP eesmärgid ja meetmed on kooskõlas tähtsamate ELi poliitikameetmetega (sh Euroopa roheline kokkulepega). Peamine tegevuskava toetav vahend on aga **merestrategie raamdirektiiv (2008/56/EÜ)**, mille eesmärk on saavutada mere „hea keskkonnaseisund“ (igal liikmesriigil tuleb välja töötada ja rakendada oma merealas merestrategie, et edendada merede säästvat kasutamist ja säilitada mereökosüsteeme). Läänemere tegevuskava rakendamist toetavad ka mitmed teised EL õigusaktid, sh tööstusheite direktiiv. Kokkuvõttes peavad kõik eeltoodud meetmete rakendamise detailid kajastuma liikmesriigi asjakohastes õigusaktides.

Eesti merestrategie koostamise ülevaade, sh 1. etapina 2018. aastal tehtud mereala seisundi hindamise dokumendid on koondatud Keskkonnaministeeriumi veebilehele¹².

BTT rajamise eelduseks on kooskõla vee kasutamist ja kaitset suunavate dokumentidega, st kavandatav tegevus ei tohi takistada Euroopa Liidu veepoliitika, merestrategie raamdirektiivi ning Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsiooni eesmärkide saavutamist. Mõju hindamise käigus antakse vastavad hinnangud, mh kuidas mõjutab täiendav lämmastiku ja fosfori koormus Eesti võimekust olla kooskõlas toitainete koormuste piirmääradega.

¹⁰ <https://envir.ee/veemajanduskavad-2015-2021>; kinnitatud Vabariigi Valitsuse protokollilise otsusega 07.01.2016.

¹¹ <https://envir.ee/keskkonnakasutus/merekeskkonna-kaitse/laanemere-kaitse>

¹² <https://envir.ee/keskkonnakasutus/merekeskkonna-kaitse/merestrategie>

2.6 Ajakava

Eriplaneeringu orienteeruv ajakava on esitatud allolevas tabelis.

Tabel 1. Eriplaneeringu ajakava

Eriplaneeringu etapp	Orienteeruv aeg
KOV EP LS ja KSH VTK koostamine ja avalikustamine (60 päeva)	Jaanuar-aprill 2022
KOV EP LS ja KSH VTK avalik väljapanek	1.02.-1.04.2022
KOV EP LS ja KSH VTK avalikustamise tagasiside läbitöötamine, vastusseisukohtade koostamine ja väljasaatmine, avalikud arutelud	Aprill-mai 2022 Avalikud arutelud 6.05.2022 (Kiviõli, Püssi)
KOV EP LS ja KSH VTK täiendamine, edastamine arvamuste andmiseks ametkondadele ja isikutele	Mai-juuli 2022
KOV EP LS ja KSH VTK täiendamine arvamuste esitamise järgselt, täiendatud materjali avalikustamine valla veebilehel	Juuli-august 2022
KOV EP asukoha eelvaliku planeeringulahenduse eelnõu ja KSH I etapi aruande eelnõu koostamine	juuni 2022
KOV EP asukoha eelvaliku etapis vajalike uuringute läbiviimine, sh inventuurid	Veebruar-august 2022
KOV EP asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande koostamine	Juuni-november 2022
KOV EP asukoha eelvaliku planeeringulahenduse ja KSH I etapi aruande kooskõlastamine, täiendamine tulenevalt kooskõlastusmärkustest	Detsember 2022-veebruar 2023
KOV EP eelvaliku planeeringulahenduse ja KSH I etapi aruande avalik väljapanek, vastusseisukohtade koostamine ja väljasaatmine, avalikud arutelud. Materjalide täiendamine avaliku väljapaneku tulemuste põhjal	veebruar-juuni 2023
KOV EP asukoha eelvaliku otsuse ja KSH I etapi aruande vastuvõtmine	Juuli 2023
Valitud asukohas täpsustavate uuringute ja inventuuride läbiviimine	Märts-september 2023
KOV EP detailse lahenduse ja KSH aruande eelnõu koostamine	Juuni-november 2023
KOV EP detailse lahenduse ja KSH aruande eelnõu avalik väljapanek ja arutelud, vastusseisukohtade koostamine ja väljasaatmine, tulemuste põhjal täiendamine	November 2023-märts 2024
KOV EP detailse lahenduse ja KSH aruande kooskõlastamine, täiendamine tulenevalt kooskõlastusmärkustest	Aprill-juuni 2024
KOV EP vastuvõtmine	Juuli (august) 2024

Eriplaneeringu etapp	Orienteeruv aeg
KOV EP avalik väljapanek ja arutelud, vastusseisukohtade koostamine ja väljasaatmine. Materjalide täiendamine avaliku väljapaneku tulemuste põhjal	August-oktoober 2024
KOV EP heakskiitmine (järelvalve) Rahandusministeeriumis	Oktoober-november 2024
KOV EP kehtestamine, kehtestamisest teavitamine	Detsember 2024

2.7 Koostöö ja kaasamine

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamine, mille eesmärk on olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamine, toimub koostöös kohaliku kogukonna ja huvigruppide, ametiasutuste, keskkonnaorganisatsioonide jt huvitatud isikutega, et leida ehitisele sobivaim asukoht ning leppida kokku tingimustes, mida tuleb arvestada ehitusprojekti koostamisel.

Lähtuvalt PlanS-st tehakse eriplaneeringu ja KSH koostamisel koostööd valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi eriplaneering käsitleb ning kaasatakse isikud, kelle õigusi planeering võib puudutada või kes on avaldanud soovi olla koostamisse kaasatud. Samuti kaasatakse asutusi, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või eriplaneeringu elluviimise vastu. Huvitatud osapoolte seas on lisaks valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu.

Erinevate huvigruppide tulemuslikuks kaasamiseks kasutatakse eriplaneeringu käigus erinevaid protsessis osalemise vorme, nt teavitavad kirjad ja leheartiklid, töökoosolekud, ümarlauad ning avalikud arutelud jne. Arvestades määramatust seoses COVID-19 pandeemiaga, luuakse võimalus osaleda töökoosolekutel ja aruteludel virtuaalkeskonnas.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kaasamisel tuleb järgida PlanS § 99 lg-s 4 esitatud nõudeid. Selle järgi tuleb kaasatavaid isikuid planeeringumenetlusega seotud toimingutest teavitada isiku poolt edastatud kontaktandmete kaudu. Juhul kui isiku kontaktandmed on teadmata, edastab planeeringu koostamise korraldaja teavitused tähitud kirjaga riiklikesse registritesse kantud aadressidele.

Isikud ja asutused, kellega tehakse koostööd ja keda protsessi kaasatakse või kellel võib olla põhjendatud huvi olla kaasatud, on esitatud alljärgnevas tabelis (kaasatute ring võib protsessi käigus laieneda).

Tabel 2. Kaasatavad osapooled

Huvitatud osapool	Kooskõlastaja/ Kaasatav	Mõju ja/või huvi	Kaasamise meetod (Vastavalt PlanS § 99; § 112 ja planeerimise hea tava)
Planeeringuala elanikud, maaomanikud ja ettevõtted	Kaasatav	Kõrge kvaliteediga elukeskkond	Teavitatakse e-kirjaga, Ametlikes Teadaannetes, üleriigilises- ja maakonnalehes, valla lehes ja veebilehel, planeeringuportaalis ning enamkäidavates kohtades (nt kauplused, kultuurimajad). Oodatakse osalema avalikel aruteludel ja piirkondlikel töökoosolekutel.
Rahandusministeerium	Kaasatav	Planeeringu järelvalve ja planeerimismenetluse korraldus	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.

Huvitatud osapool	Kooskõlastaja/ Kaasatav	Mõju ja/või huvi	Kaasamise meetod (Vastavalt PlanS § 99; § 112 ja planeerimise hea tava)
Kaitseministeerium	Kooskõlastaja	Riigikaitse korraldamine	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeerium	Kaasatav	Majanduse arengukavade väljatöötamine ja elluviimine	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Keskkonna-ministeerium	Kaasatav	Keskkonnakaitse ja säästev areng, ringmajandus KK-ministeeriumi valitsemisel olevate kinnisasjade riigivara valitseja Maareformi seaduse § 31 lõikes 2 sätestatud maa omanik	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Kultuuriministeerium	Kaasatav	Arhitektuuripoliitika arendamine ja elluviimine	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Muinsuskaitseamet	Kooskõlastaja	Muinsuskaitsealade ja -kinnismälestiste ja nende kaitsevööndite ning kultuuripärandi kaitse ja tasakaalustatud avaliku huvi kaitsmine	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Terviseamet	Kooskõlastaja	Rahvatervise ja tervisekaitse valdkondade järelevalve piirkonnas EP-s käsitletakse müra ja vibratsiooni küsimusi	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Keskkonnaamet	Kooskõlastaja	Keskkonnakaitse ja KSH protsessi vastavuse tagamine seaduses nõutule	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Maa-amet	Kooskõlastaja	Koostöö lähtuvalt maapõueseaduse § 15 lg 7 – kui planeeritaval alal asub maardla või selle osa	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Maaeluministeerium	Kaasatav	Väärtuslike põllumajandusmaade säilimine	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.

Huvitatud osapool	Kooskõlastaja/ Kaasatav	Mõju ja/või huvi	Kaasamise meetod (Vastavalt PlanS § 99; § 112 ja planeerimise hea tava)
Põllumajandus- ja Toiduamet	Kooskõlastaja	Maaparandus- süsteemide korrashoid	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Päästeamet	Kooskõlastaja	Turvalise ja ohutu keskkonna loomine	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Transpordiamet	Kooskõlastaja	Esindab riigi huvi maa-, õhuruumi ja veeteede kasutusel	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Politsei- ja Piirivalveamet	Kooskõlastaja	Riigi turvalisus	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	Kooskõlastaja	Ohutusalane järelevalve	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Eesti Geoloogiateenistus	Kaasatav	Hüdrogeoloogiliste mõjude uurimine ja modelleerimine	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Riigimetsa Majandamise Keskus	Kaasatav	Riigimets planeeringualal	Teavitatakse e-kirjaga, kutsutakse osalema avalikel aruteludel, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Eesti Erametsaliit	Kaasatav	Metsaomanike huvide kaitse	Teavitatakse e-kirjaga.
Naaberomavalitsused: Viru-Nigula vald, Vinni vald, Alutaguse vald, Toila vald ja Kohtla- Järve linn	Kooskõlastaja	Naaberomavalitsuste arengu edendamine ja avaliku huvi kaitsmine Taristu rajamise mõju	Teavitatakse e-kirjaga.
Tehnovõrkude ja - rajatiste valdajad Elektrilevi OÜ Elering AS Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutus	Kaasatav	Teenuste pakkumine ning teenusega seotud taristu rajamine Elektrivõrk planeeringualal Elektrivõrk ja D- kategooria gaasivõrk planeeringualal Sideehitised planeeringualal	Teavitatakse e-kirjaga.
Eesti Raudtee AS	Kaasatav	Raudtee taristu planeeringualal	Teavitatakse e-kirjaga.
OÜ Järve Biopuhastus	Kaasatav	Tehnovõrkude omanik	Teavitatakse e-kirjaga, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.
Nitrofert AS	Kaasatav	Raudtee taristu planeeringualal	Teavitatakse e-kirjaga, vajadusel viiakse läbi töökoosolekuid.

Huvitatud osapool	Kooskõlastaja/ Kaasatav	Mõju ja/või huvi	Kaasamise meetod (Vastavalt PlanS § 99; § 112 ja planeerimise hea tava)
Kaitseliidu Alutaguse malev	Kaasatav	Riigikaitse korralduse toetamine ja tagamine kohalikul vabatahtlikkuse tasandil	Teavitatakse e-kirjaga.
Varja Windfarm OÜ	Kaasatav	Tuuleenergia arendamine	Teavitatakse e-kirjaga.
Eesti Keskkonnaühenduste Koda (EKO)	Kaasatav	Keskkonnakaitse tagamine avalikes huvides	Teavitatakse e-kirjaga.
Eestimaa Looduse Fond	Kaasatav	Keskkonnakaitse tagamine avalikes huvides	Teavitatakse e-kirjaga.
Lüganuse valla külaseltsid ja MTÜ-d	Kaasatav	Kogukonnad, külakeskkond	Teavitatakse e-kirjaga.

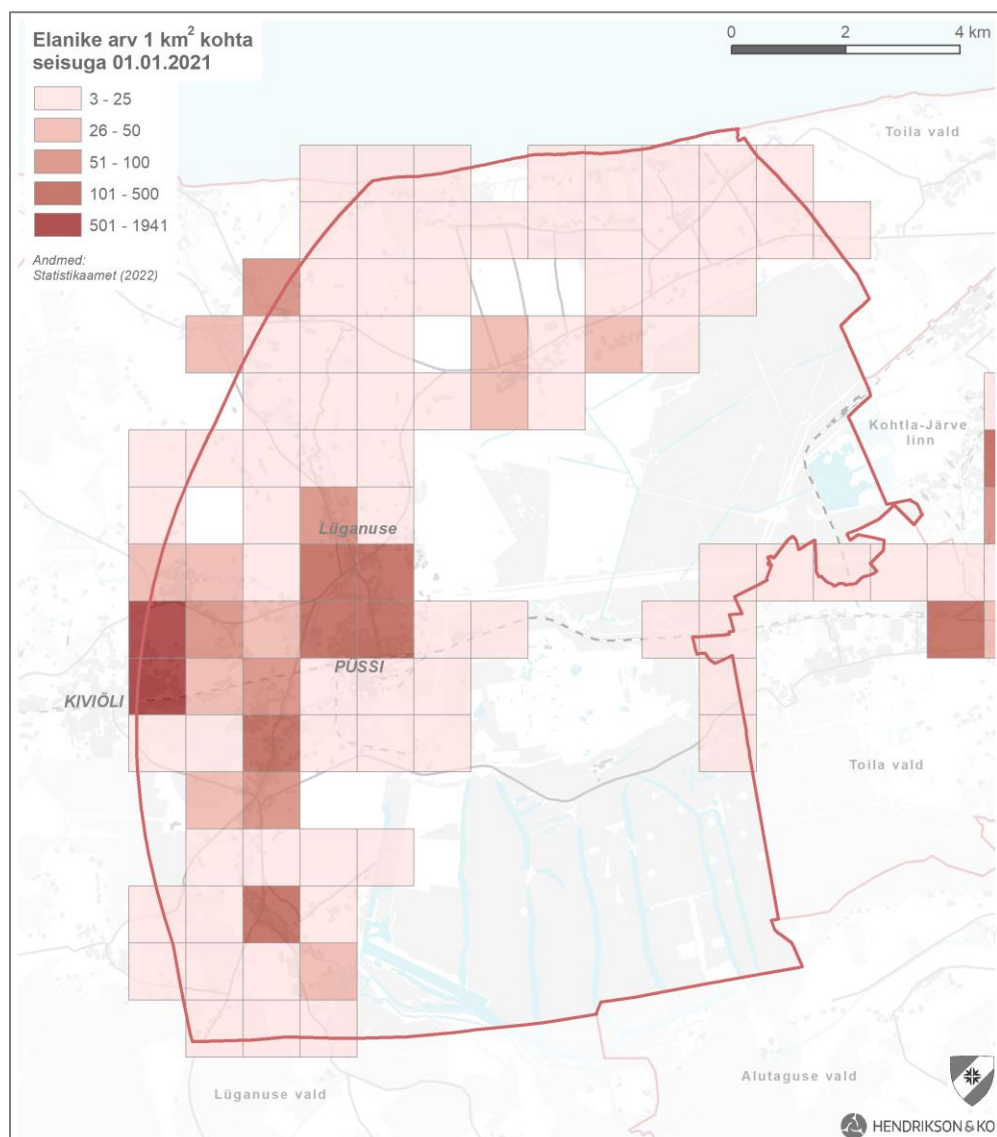
3 ERIPLANEERINGU ALA ÜLEVAADE JA ASUKOHA EELVALIKU RUUMIANALÜÜS

3.1 Eriplaneeringu ala ülevaade

Selles peatükis on antud ülevaade eriplaneeringu ala asustusest, olemasolevast taristust, kaitstavatest loodusobjektidest ja Natura 2000 aladest, rohelisest võrgustikust, kultuuriväärtustest jms, mis on aluseks ruumianalüüsile.

3.1.1 Asustus

Eriplaneeringu alale jääb suurematest asustusüksustest valla keskus Kiviõli linn, teisteks suuremateks tõmbekeskusteks teenuste ja töökohtade pakkumise mõistes on Püssi linn, Lügánuse alevik ja Maidla küla. Asustustihedus on ebaühtlane – asustatud alad koonduvad suuresti valla põhja- ja keskossa. Valla lõunaosa ja äärealad on hõredalt asustatud. Idaservas, eriplaneeringu ala vahetus läheduses, asub oluline asustatud punkt, Kohtla-Järve linn. Asustust eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas kirjeldab Joonis 3.1.

Joonis 3.1. Asustustihedus eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas. Allikas Statistikaamet 2022.

3.1.2 Tehniline taristu, teed ja raudtee

Eriplaneeringu alal on ühisveevärk ja -kanalisatsioon (ÜVK) välja arendatud järgmistes asustusüksustes: Kiviõli ja Püssi linnas, Lüganuse ja Erra alevikus ning Purtse, Varja, Savala, Maidla ja Uniküla külas¹³.

Eriplaneeringu alale jäävad riigiteed, kohalikud teed, metsateed ja erateed. Riigiteede paiknemist kirjeldab Joonis 3.2.

Suurimaks riigimaanteeks on põhimaantee nr 1 Tallinn-Narva. Põhimaanteed ühendavad pealinna teiste suurte linnadega, suuri linnasid omavahel ja tähtsate sadamate, raudteesõlmede ja piiripunktiga. Lähtuvalt põhimaantee funktsioonist on nendel riigiteedel prioriteetseks läbiv liiklus ning kiire ühenduse tagamine regioonide vahel. Käesolevaga on Transpordiamet esitanud Rahandusministeeriumile taotluse sooviga koostada riigi eriplaneering, et kavandada põhimaanteel nr 1 Tallinn-Narva asuva Haljala ja Kukruse vahelisele teelõigule kiirusele 120 km/h vastava 2+2 ristlõikega maantee rajamine. Lisaks põhimaantee trassikoridori asukohale määratakse trassiga seotud teiste piirkonna teede ja rohevõrgustiku toimimiseks vajalike rajatiste asukohad (nt eritasandilised liiklussõlmed, kogujateed, kergliiklusteed, ökoduktid, sillad, tehnovõrgud, 5G taristu, jmt).

Lisaks jäävad eriplaneeringu alale riigimaanteedest tugimaantee nr 34 Kiviõli-Varja ja mitmed kõrvalmaanteed.

Eriplaneeringu ala läbib lääne-idasuunaliselt Tallinn-Narva raudtee (vt Joonis 3.2). Raudtee põhiniidilt hargnevad raudteeharud tootmisaladele nii Kiviõlis, Püssis kui ka Aa külas (ja harud Kohtla-Järve tööstusaladele).

3.1.3 Kultuuriväärtuslikud alad ja objektid

Kultuuriväärtuslike aladena ja objektidena vaadeldakse riikliku kaitse all olevaid kultuurimälestisi, pärandkultuuriobjekte ja koostatava Lüganuse valla üldplaneeringuga määratud miljöväärtuslike hoonestusalasid, väärtuslike maastike ja arheoloogiatundlike alasid. Nende paiknemist eriplaneeringu alal kirjeldab Joonis 3.3. Kultuuriväärtused on koondunud eriplaneeringu ala põhja- ja lääneossa.

Eriplaneeringu alale jääb kokku 113 kultuurimälestist. Kõige enam (67) on arheoloogiamälestisi (kultuskivid, kivikalmed, kalmistud, asulakohad). Ehitismälestisi on 41 (valdavalt hooned ja rajatised – Aa, Püssi ja Maidla mõisakompleksi kuuluvad hooned ja rajatised, pargid jne), ajaloomälestisi neli ja üks kunstimälestis. Tegevusi mälestisel ja selle kaitsevõndis reguleerib muinsuskaitseeadus. Vastavalt muinsuskaitseeadusele peab hoiduma tegevusest, mis võib mälestist või muinsuskaitsealal asuvat ehitist ohustada, rikkuda või selle hävitada.

Pärandkultuuriobjekte on eriplaneeringu alal 97. Pärandkultuuriobjektid on eelmiste põlvkondade elamisviisist jäänud nähtavad kultuuriväärtuslikud objektid maastikus. Pärandkultuuriobjektidest on eriplaneeringu alal nt: maaparandusobjektid; põlised metsateed, jalgrattarajad, hobuseteed; turbavõtukohad; mõisaarhitektuuriobjektid; eriotstarbel rajatud puistud; endised kruusakarjäärid; vahtkondade kordonid jne. Loetelu on väga lai ja mitmekesine. Pärandkultuuriobjektid ei ole kaitse alla võetud ja koostatav valla üldplaneering neid kaitse alla ei võta.

Koostatav valla üldplaneering määrab miljöväärtuslikud hoonestusalad Kiviõli ja Püssi linnas. Valdav osa miljöväärtuslikest hoonestusaladest asub Kiviõlis. Üldplaneeringuga määratakse miljöväärtuslike hoonestusalade kaitse- ja kasutustingimused. Samuti täpsustatakse maakonnaplaneeringuga määratud väärtuslike maastike kasutustingimusi ja Maidla väärtusliku maastiku piiri.

---

¹³ Lüganuse valla arengukava Lisa 1. Toimekeskuse analüüs. Lüganuse Vallavolikogu 10.10.2018 määrus nr 39 lisa 1.

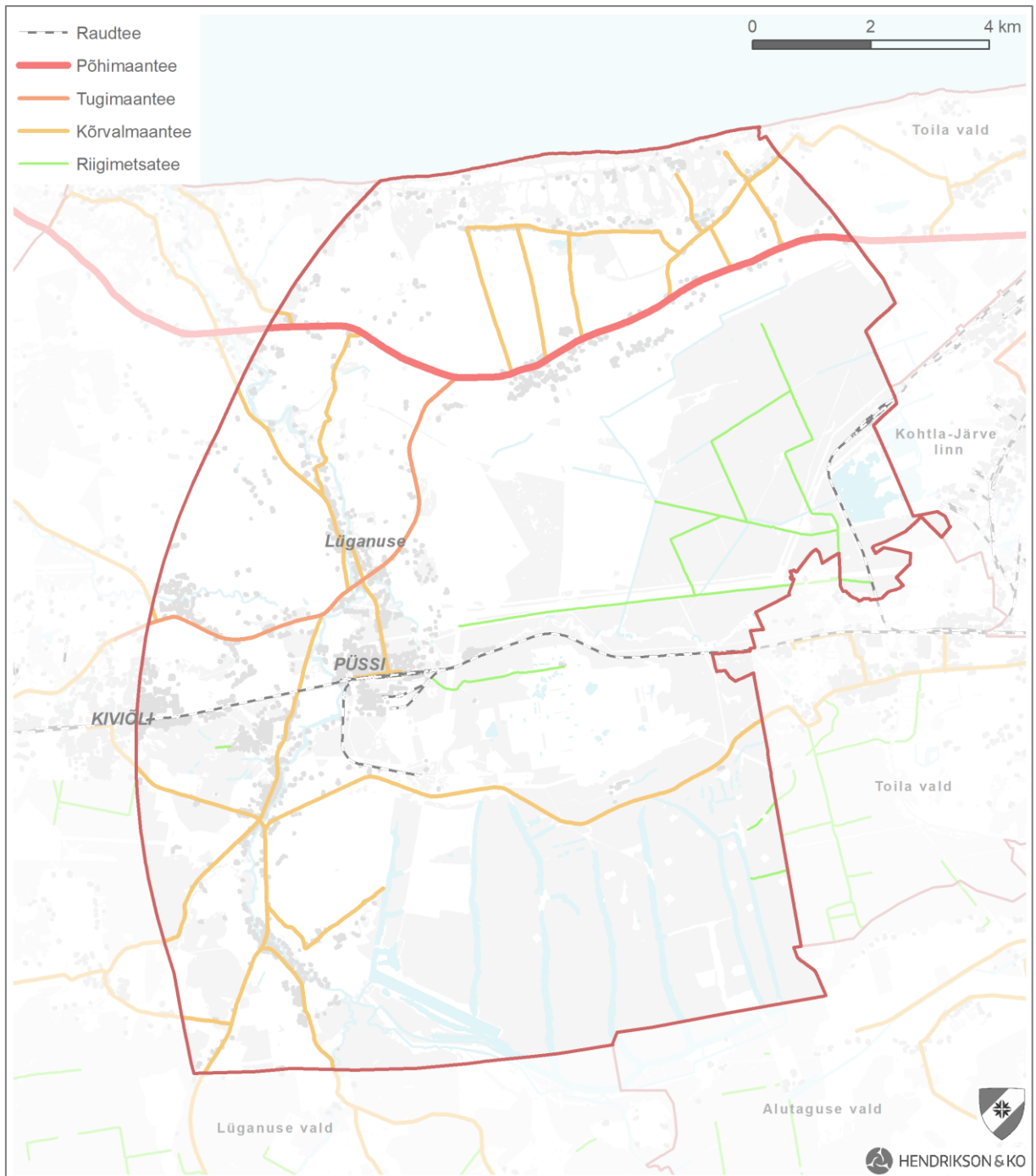
Eriplaneeringu alale jäävad väärtuslikest maastikest: Sope-Ontika, Lüganuse-Purtse, Kohtla-Nõmme ja Maidla. Maidla väärtuslik maastik on Lüganuse vallas võetud kohaliku kaitse alla ja seal kehtivad rangemad tingimused vastavalt kehtestatud kaitsekorrale.

Arheoloogiatundlikud alad on piirkonnad, kus juba avastatud leidude (nii mälestiste kui kaitsestaatusega objektide) rohkuse tõttu võib eeldada täiendava arheoloogiapärandi paiknemist kultuurikihis. Sageli on sellisteks aladeks muistsed asustusalad.

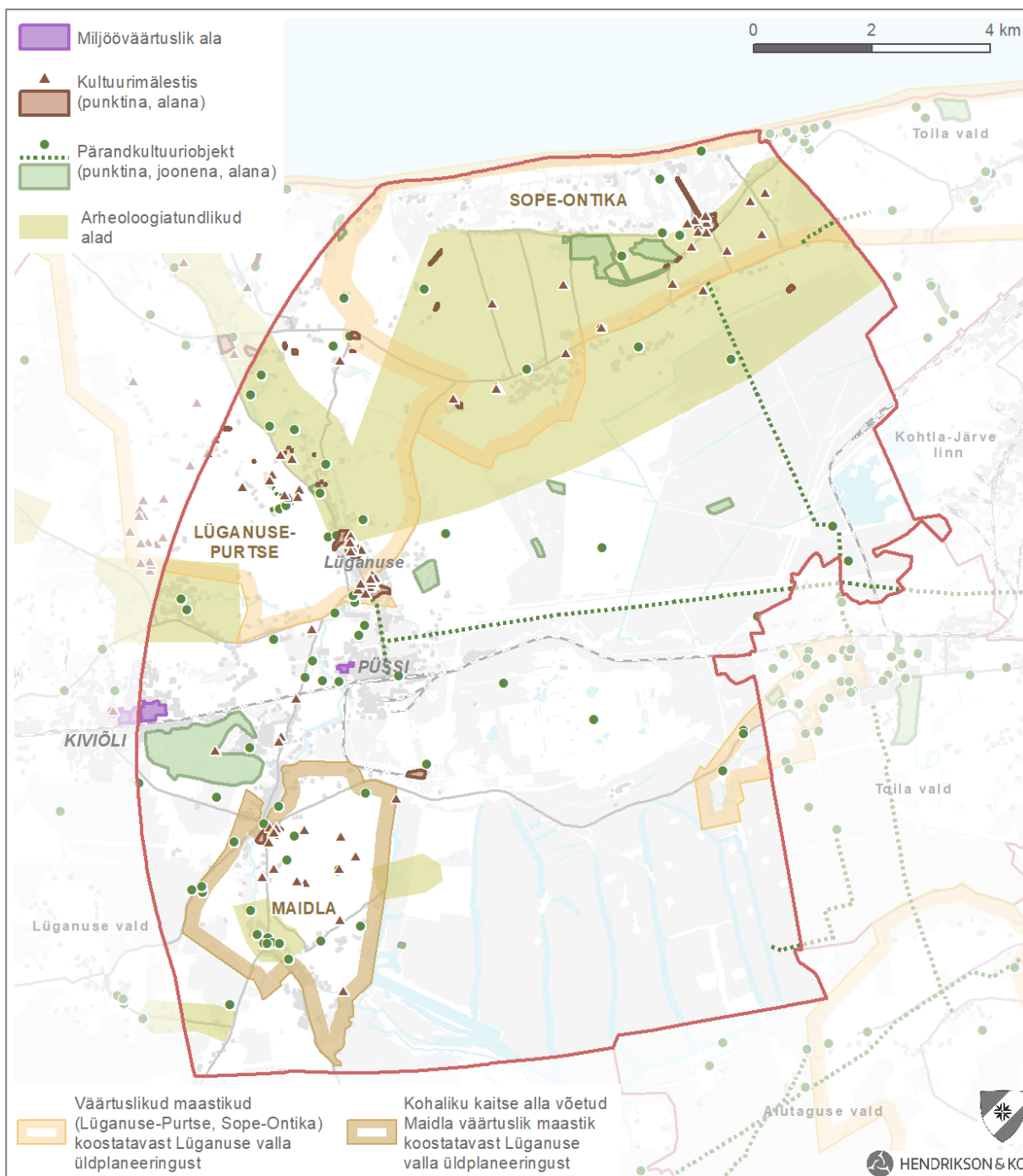
Maapõues paikneva arheoloogiapärandi seisundit reeglina tavaline põllumajanduslik tegevus ei mõjuta, küll aga ulatuslikumad arendused, mis eeldavad ehitamist või kaevandamist. Muinsuskaitseameti poolt koostatud arheoloogiatundlike alade analüüsi abil on võimalik vähendada arheoloogiapärandi hävimise riski.

Koostatav valla üldplaneering seab tingimused arheoloogiatundlike alade kaitseks. Arheoloogiatundlikel aladel tuleb küsida planeeringu või ehitise kavandamisel Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta, kui algatatakse detailplaneeringut ja/või ehitiste alla jääva kaevatava ala pindala on enam kui 500 m².

Arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus ja ulatus **tuleb Muinsuskaitseametiga täpsustada, kui võimalike asukohtade ja tehnilise taristu trassi koridoride võrdlus on teostatud ning võrdluse ja mõjuhindamise selle tulemusena sobivaim asukoht tehasele ja tehnilisele taristule leitud.**

Joonis 3.2. Riigiteed ja raudtee eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas. Allikas Maa-amet ja Riigimetsa Majandamise Keskus.

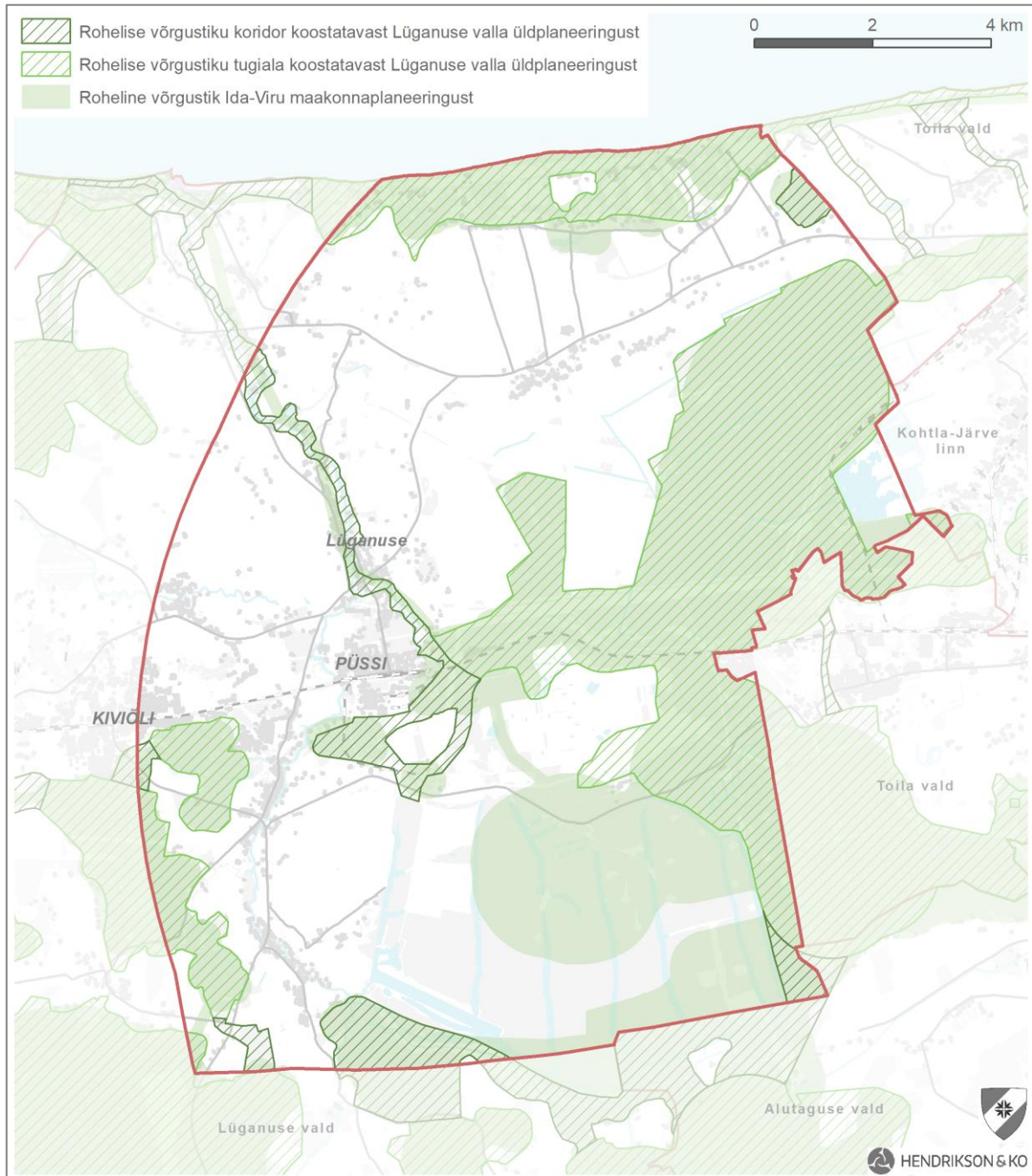
Joonis 3.3. Kultuuriväärtused eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas. Allikas EELIS (pärandkultuuriobjektid), kultuurimälestiste register (kultuurimälestised), koostatav Lügänuise valla üldplaneering (miljöväärtuslikud hoonestusalad, väärtuslikud maastikud, arheoloogiatundlikud alad).

3.1.4 Roheline võrgustik

Eriplaneeringu alal leidub nii Ida-Viru maakonnaplaneeringuga kui ka koostatava Lügänuise valla üldplaneeringuga täpsustatud roheline võrgustiku struktuure (vt Joonis 3.4). Viimase järgi on planeeritaval alal neli tugialana ja viis koridorina määratletud struktuuri elementi. Käesolevas VTK-s läbi viidud asukoha eelvaliku ruumianalüüsis (vt ptk 3.2) ei kuulunud roheline võrgustik välistavate tegurite hulka, mille alusel eelvalikualasid kujundati. Ruumianalüüsis kasutatud välistavate tegurite alusel valitud BTT võimalike asukohaalternatiivide alad kattuvad suures osas roheline võrgustiku aladega.

Eriplaneeringu I etapi KSH aruandes hinnatakse mõju roheliſe võrgustiku eesmärkide saavutamisele, toimimisele ja sidususele, arvestades KSH aruandes hinnatava planeeringulahenduse asukohta ja sisu.

Joonis 3.4. Roheliſe võrgustiku paiknemine eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas (aluskaart: Maa-amet, 2022).

3.1.5 Kaitstavad loodusobjektid

Kaitstavad loodusobjektid on vastavalt looduskaitseseadusele kaitsealad; hoiualad; kaitsealused liigid ja kivistised; püſielupaigad; kaitstavad looduse üksikobjektid, kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid. Eriplaneeringu alal leidub suhteliselt vähe kaitstavaid loodusobjekte. Näiteks puuduvad eriplaneeringu alal hoiualad, püſielupaigad, kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid, I kaitsekategooria liikide leiukohad ning kaitstavate seente ja samblike leiukohad. Samuti puuduvad projekteeritavad kaitstavad loodusobjektid.

Täielikult või osaliselt asub eriplaneeringu alal 7 kaitseala ja 1 üksikobjekt (rändrahn) ning kaitstavate liikide leiukohti¹⁴ (vt Joonis 3.5):

- Aa mõisa park;
- Aa männik;
- Purtse männik;
- Püssi mõisa park;
- Uhaku maastikukaitseala (kattub Natura 2000 Uhaku loodusala ja ka kaitse-eesmärgid on kattuvad);
- Maidla mõisa park;
- Kiviõli looduskaitseala;
- Varja rändrahn;
- 21 II ja III kaitsekategooria looma- ja taimeliikide leiukohta.

Vastavalt LKS § 53 lõikele 1 on I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud ja seetõttu neid ei kajastata Joonisel 3.5.

Sealjuures on käesolevas VTK-s läbi viidud asukoha eelvaliku ruumianalüüsis kaitstavad loodusobjektid loetud välistavate tegurite hulka, rangelt kaitstavate liikide leiukohtadele on arvestatud lisaks puhvreid (vt ptk 3.2). Lähimad kaitsealad on eelvaliku ruumianalüüsi tulemusel selgunud BTT võimalike asukohaalternatiivide aladest ca 1 km kaugusel, kaitstavate liikide leiukohtadest on asukohaalternatiivide aladele lähimaks kanakulli leiukoht, mis asub üle 200 m kaugusel alast.

Metsaseadusega kaitstavaid vääriselupaiku leidub kogu planeeringualal 21 tükki. Ka need on ruumianalüüsis loetud välistavate tegurite hulka. VTK-s selgunud täpsustatud eriplaneeringu alaga piirnevad siiski mitmed väarielupaigad.

Eriplaneeringu kavandatava tegevuse planeerimisel on vajalik arvestada kaitstavate loodusobjektidega. Läbiviidava KSH protsessi raames hinnatakse vastavalt vajadusele ja kavandatava tegevuse sisule võimalikku mõju kaitstavatele loodusobjektidele. Mõju hindamises käsitlemise vajadus ja konkreetsete objektid ning teemad selguvad planeeringu tööprotsessi ja täpsema lahenduse (nt heitvee ärajuhtimise taristu asukoha) väljatöötamisel.

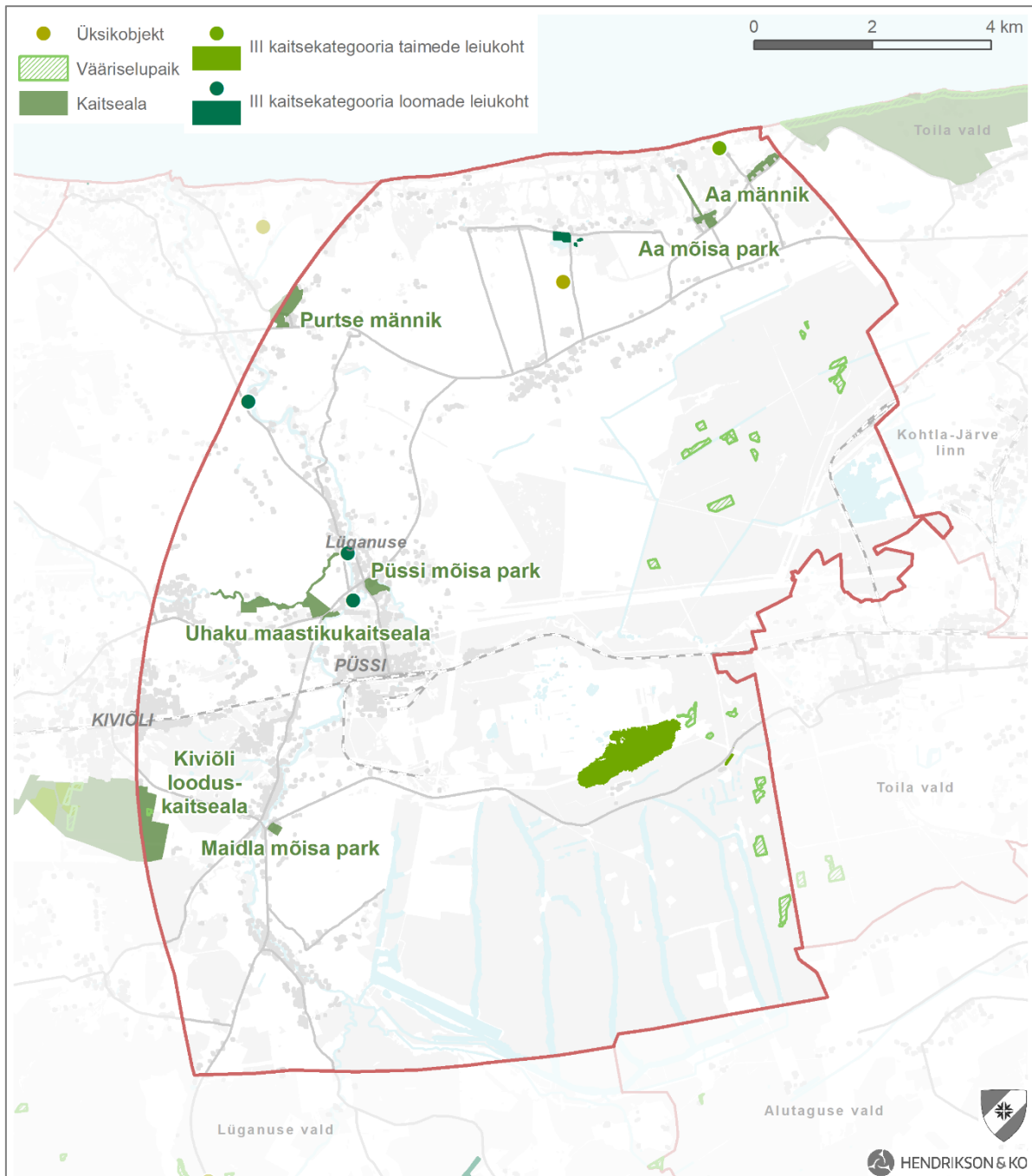
3.1.6 Natura 2000 alad

Lisaks siseriiklikult kaitstavatele loodusobjektidele leidub eriplaneeringu alal ja selle vahetus läheduses ka rahvusvahelise kaitsealade võrgustiku, Natura 2000, alasid. Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund. Natura 2000 loodusalad ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ (nn loodusdirektiiv e LoD) ja 2009/147/EÜ (nn linnudirektiiv e LiD). Täpsemalt leidub eriplaneeringu alal üks Natura 2000 võrgustiku loodusala – Uhaku loodusala (RAH0000683). Lisaks on asjakohane välja tuua ka eriplaneeringuala lähedal asuv Pangametsa loodusala (RAH0000163) (vt Joonis 3.6).

Käesolevas VTK-s läbi viidud asukoha eelvaliku ruumianalüüsis (vt ptk 3.2) selgitati välja BTT võimalike asukohaalternatiivide alad. Nendel aladel leitakse KSH I etapi aruande koostamisel rajatava kompleksi asukohaalternatiivid. Natura 2000 võrgustiku alad jäävad eelvaliku ruumianalüüsil selgunud BTT võimalike asukohaalternatiivide aladest kaugele – Uhaku loodusala minimaalselt ca 1,7 km ja Pangametsa loodusala ca 3,5 km ja neid tegevus ei mõjuta.

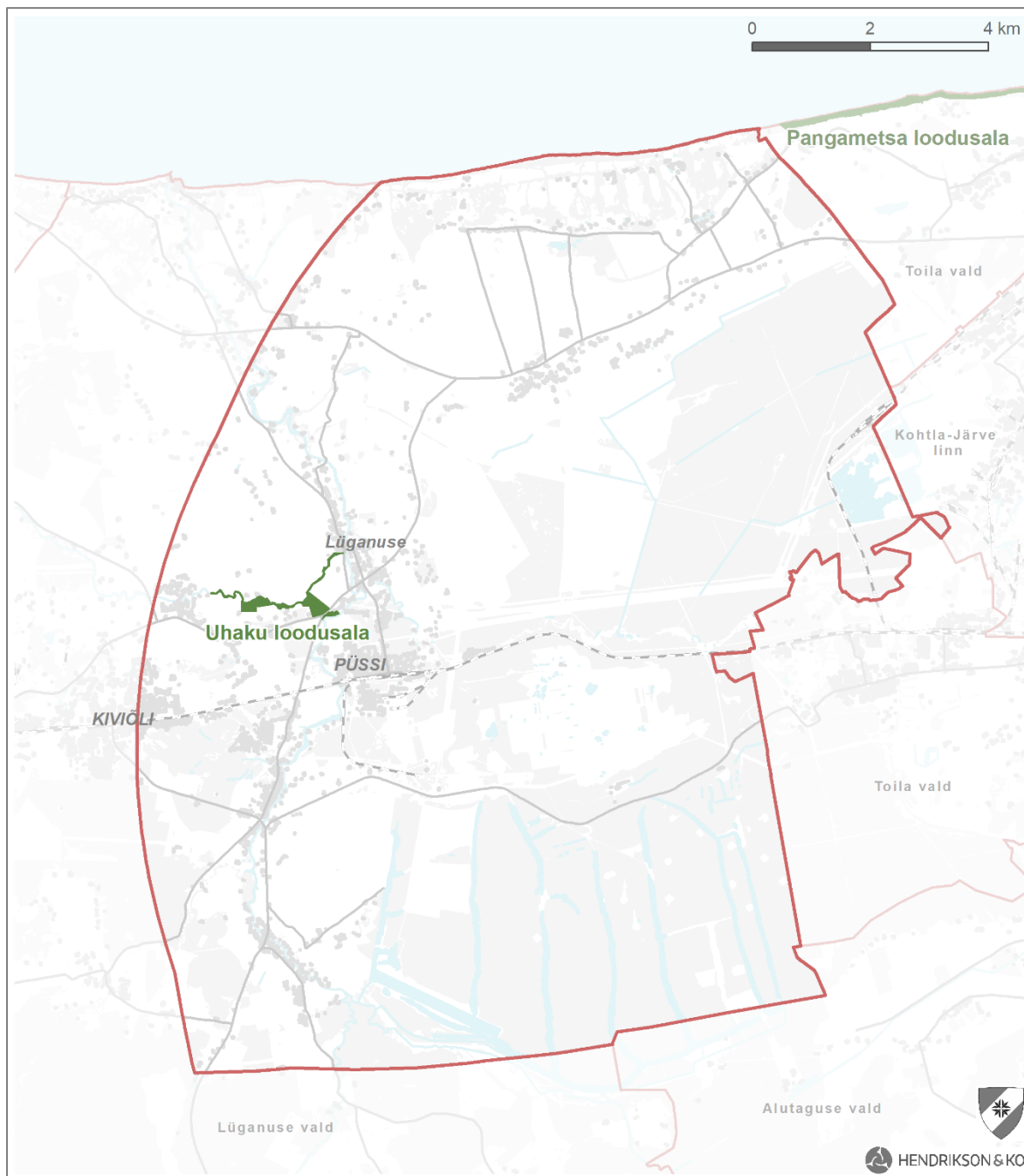
¹⁴ Vastavalt EELIS infosüsteemi 13.01 2022 seisuga andmetele.

Joonis 3.5. Kaitstavate loodusobjektide ja vääriselupaikade paiknemine eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas (aluskaart: Maa-amet, 2022).

Arvestades aga asjaolu, et planeeritava kompleksi toimimiseks on vajalik rajada heitvee ärajuhtimiseks süsteem, mille kaudu suunatakse puhastatud vesi süvamere kollektori kaudu Soome lahte, mille asukohta käesoleva VTK etapis teada ei ole, siis tuleb eriplaneeringu I etapi KSH aruandes ruumilahenduse väljatöötamisel kaaluda mõju ka Natura 2000 võrgustikule. Seega, **eriplaneeringu I etapi KSH aruande raames viiakse läbi vajalikus täpsustamises Natura hindamine vähemalt kahele eelpool nimetatud loodusale (Uhaku ja Panagametsa) alustades eelhindamisega ja vajadusel liigutakse edasi asjakohase hindamise faasi. Juhul kui KSH aruande koostamisel ja planeeritava tegevuse täpsustumisel selgub, et tegevuse mõjualas asub veel teisigi Natura 2000 alasid, siis viiakse Natura hindamine läbi ka neile.**

Planeeringu rakendumine ja planeeringuga kavandatavate tegevuse elluviimine ei tohi Natura 2000 võrgustiku alade terviklikkust ega kaitse-eesmärke kahjustada.

Joonis 3.6 Natura 2000 võrgustiku alad eriplaneeringu alal ja tegevuse võimalikus mõjualas (aluskaart: Maa-amet, 2022).

3.1.7 Pinnaveekogud

Piirkonnas on looduslikeks pinnaveekogudeks Kohtla jõgi ja Purtse jõgi. Planeeringualal asub kraavide võrgustik, neist suuremad on Varbe ja Varja peakraavid, mis suubuvad Kohtla jõkke.

Kohtla ja Purtse jõgedele avaldavad negatiivset mõju eelkõige lähedalasuvad jääkreostusobjektid, sh fenoolisoo ja Kohtla-Järve tööstuslike jäätmete prügilala. Samuti võib mõju tuleneda piirkonnas paiknevatest kaevandustest.

3.1.8 Geoloogilised ja hüdrogeoloogilised tingimused

Eriplaneeringuala asub Viru lavamaal ning piirkonnale on iseloomulik suhteliselt tasane pinnamood, mis on tingitud ka õhukesest pinnakattest. Muidu vähese liigendusega reljeefis tulevad tugevalt esile tehispinnavormid tööstusalade lähistel.

Piirkonnas tehtud uuringute andmetel moodustavad tööstusalade lähistel loodusliku pinnakatte glatsiaalne saviliivmoreen ja glatsiolimniline saviliiv ja liiv, millel lasub kohati soosetteid (turvastunud muld või turvas). Looduslike pinnaste pealispind jääb ligikaudu absoluutkõrgusele 48-49 m. Pinnakatte ülemise osa moodustavad tööstusaladel ja lähialadel väga erineva koostise ja paksusega täitepinnased (killustik, tagasitäitena pandud lubjakivi, moreen, poolkoks, muld). Pinnasevesi täites ja kvaternaarisetetes toitub sademetest ning selle veetase kõigub sõltuvalt sademete hulgast.

Aluspõhja ülemise osa moodustavad merglilased põlevkivikihtidega lubjakivid. Ordoviitsiumi lubjakivi paksus kuni 40 m ning selle all lamab savikas glaukonitliivakivi paksusega 1 m ning diktüoneemaargillit paksusega 2 m. Argilliidi all lamab liivakivi, mille paksuseks on umbes 20 m. Liivakivi all algab alam-Kambriumi Lükati ja Lontova kihistu savi, mille paksus on umbes 75 m.

Piirkonna hüdrogeoloogilises läbilõikes levivad erinevad veekogumid ja veekihi ning veepidemed (detailne ülevaade antakse I etapi KSH aruandes). Põhjavee maapinnalähedased kihid (Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumi (O_pkivi) Lasnamäe-Kunda veekiht, mis on seotud ca 35...40 m paksuste karbonaatsete Ordoviitsiumi kivimitega (O) on valdavalt nõrgalt kaitstud, kohati kaitmata või keskmiselt kaitstud (vt Joonis 3.7) - veepideme moodustavad kvaternaari savipinnased on ebaühtlase levikuga ja kohati üldse puuduvad.

Lasnamäe-Kunda veekihi põhjavesi on poolkoksimägede piirkonnas reostunud ohtlike ainetega, sh fenoolidega. Kohati on saasteaineid leitud ka Ordoviitsiumi-Kambriumi veekihi seirekaevude veest. Peamine põhjavee reostuse põhjustaja oli varasem põlevkiviõli tootmise ja tootmisjäätmete ladestamise praktika, mille tulemusena reostus õlidega maapind ning tööstusterritooriumi ja prügila ümbruse kraavide vesi.

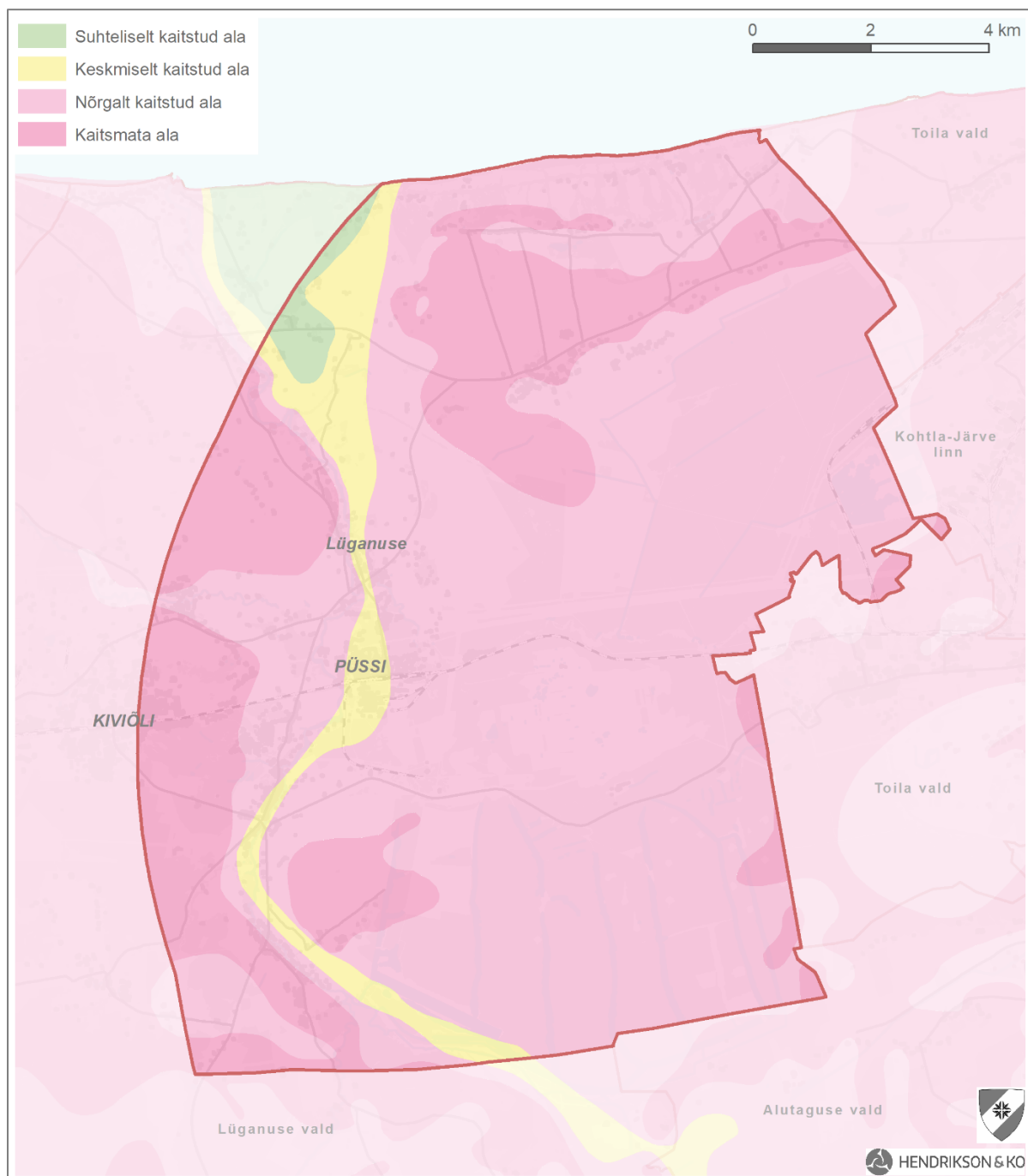
3.1.9 Väärtuslikud põllumajandusmaad, maaparandussüsteemid

Eriplaneeringu alal leidub nii Ida-Viru maakonnaplaneeringuga kui ka koostatava Lügänu valla üldplaneeringuga täpsustatud väärtuslikke põllumajandusmaid. Tallinn-Narva raudtee ja Tallinn-Narva mnt vahele jääv eriplaneeringu ala on valdavalt maaparandussüsteemidega kaetud.

Käesolevas VTK-s läbi viidud asukoha eelvaliku ruumianalüüsis (vt ptk 3.2) ei kuulunud väärtuslikud põllumajandusmaad (paiknemine on näidatud BTT eriplaneeringu veebiportaali kaardirakenduses) ja maaparandussüsteemid (paiknemine on näidatud Maa-ameti kaardirakenduses) välistavate tegurite hulka, mille alusel eelvalikualasid kujundati.

Ruumianalüüsis kasutatud välistavate tegurite alusel valitud BTT võimalike asukoohaalternatiivide alad välistasid ka väärtuslike põllumajandusmaade alade sattumise piirkonda, kust asukoohaalternatiive otsitakse. Eriplaneeringu I etapi KSH aruandes hinnatakse mõju väärtuslikele põllumajandusmaadele, arvestades KSH aruandes hinnatava planeeringulahenduse asukohta ja sisu.

Maaparandusseaduse § 51 reguleerib maakasutust maaparandussüsteemi maa-alal, sh maakasutuse muudatuste tegemist. Selleks on vaja saada Põllumajandus- ja Toiduameti nõusolek, mis põhineb eeldusel, et muudatus ei kahjusta maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist piirkonna maatulundusmaadel. Maaparandussüsteemi nõuetekohase toimimisega on vaja arvestada ka sademevee ärajuhtimisel maaparandussüsteemi eesvoolu või kuivenduskraavidesse. Maaparandusseaduse § 53 sätestab, et maaparandussüsteemi lisavee juhtimiseks on vaja saada Põllumajandus- ja Toiduameti luba. Kui lisavee juhtimiseks tuleb eesvool või kuivenduskraav rekonstrueerida, tohib eesvoolu või kuivenduskraavi lisavett juhtida, kui pärast rekonstrueerimistööid on maaparandussüsteemile kasutusluba antud.

Joonis 3.7 Põhjavee maapinnalähedaste kihtide kaitstud eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas (aluskaart: Maa-amet, 2022).

3.2 Asukoha eelvaliku ruumialalüüs

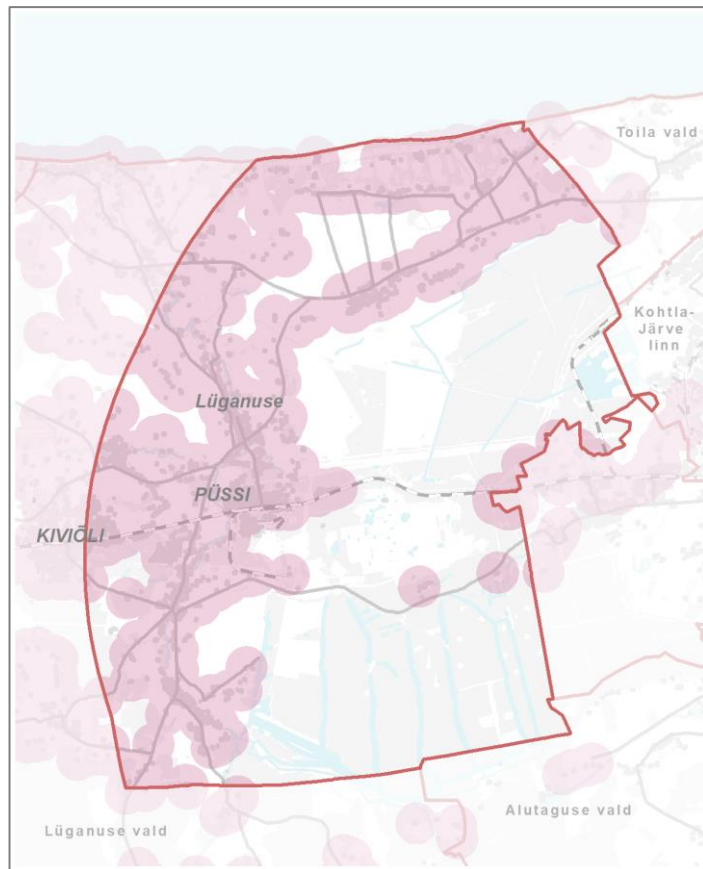
Eriplaneeringu asukoha eelvaliku eesmärk on ehitisele sobivaima asukoha leidmine. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemisel tuleb kaaluda mitut võimalikku asukohta.

Asukoha eelvaliku esimese sammuna teostati geoinformaatiline analüüs (*edaspidi ruumialalüüs*), kus kasutati BTT võimalike asukohaalternatiivide alade välja selgitamiseks välistamise meetodit.

Alljärgnevalt on välja toodud analüüsis käsitletud välistavad tegurid, mis ei võimalda BTT rajamist. Välistavate tegurite valik ja puhverala ulatus tuleneb õigusaktidega sätestatud piirangutest ja eesmärgist vältida tootmisprotsessiga kaasneva võivad häiringuid tundlikele aladele (elamud, ühiskondlikud hooned).

Elu- ja ühiskondlikud hooned

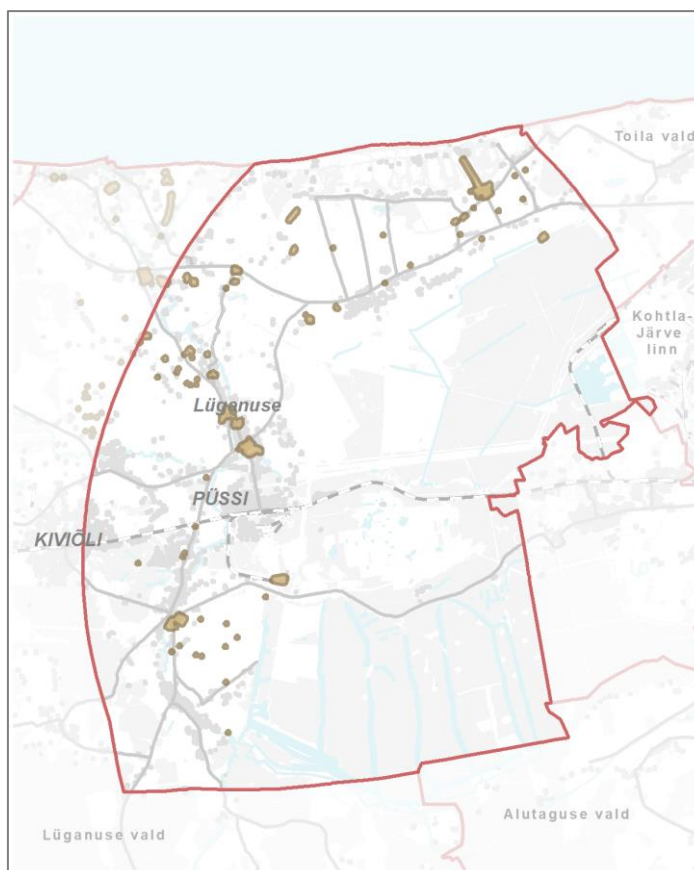
Elu- ja ühiskondlike hooneid ümbritsev 500 m puhverala loeti BTT rajamist välistavaks teguriks. BTT rajamisega võib kaasneva häiringuid (tegevus laoplatstil, rasketransport, tolmu hajusheide jm) ning visuaalne häiring. Puhverala ulatuse määramisel arvestati distantsiga, mille korral on suure tõenäosusega häiringud välistatud.

Joonis 3.8. Elu- ja ühiskondlikud hooned koos 500 m puhvriga eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas, mis välistavad BTT rajamise.

Kultuurimälestised

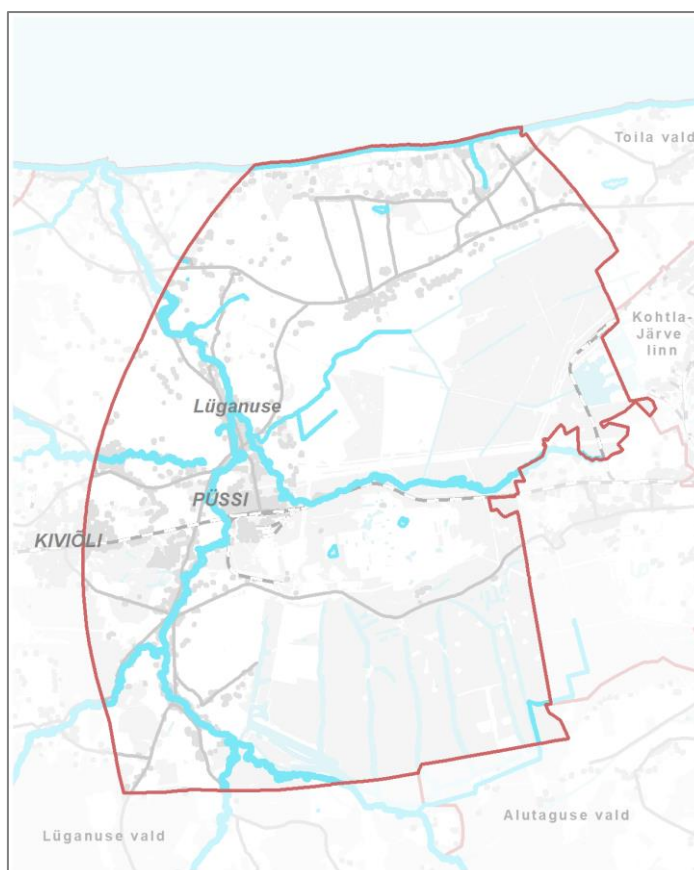
Kultuurimälestised koos 50 m kaitsevööndiga loeti BTT rajamist välistavaks teguriks. Tegevusi mälestise kaitsevööndis reguleerib muinsuskaitseadus.

Joonis 3.9. Kultuurimälestised koos 50 m kaitsevööndiga eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas, mis välistavad BTT rajamise.

Veekogud

Veekogud koos ehituskeeluvööndiga loeti BTT rajamist välistavaks teguriks. Vastavalt looduskaitseadusele on ranna või kalda ehituskeeluvööndis uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud. Ehitustegevuse kavandamisel tuleb järgida looduskaitseaduses esitatud nõudeid ja erisusi.

Joonis 3.10. Veekogud koos ehituskeeluvööndiga eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas, mis välistavad BTT rajamise.

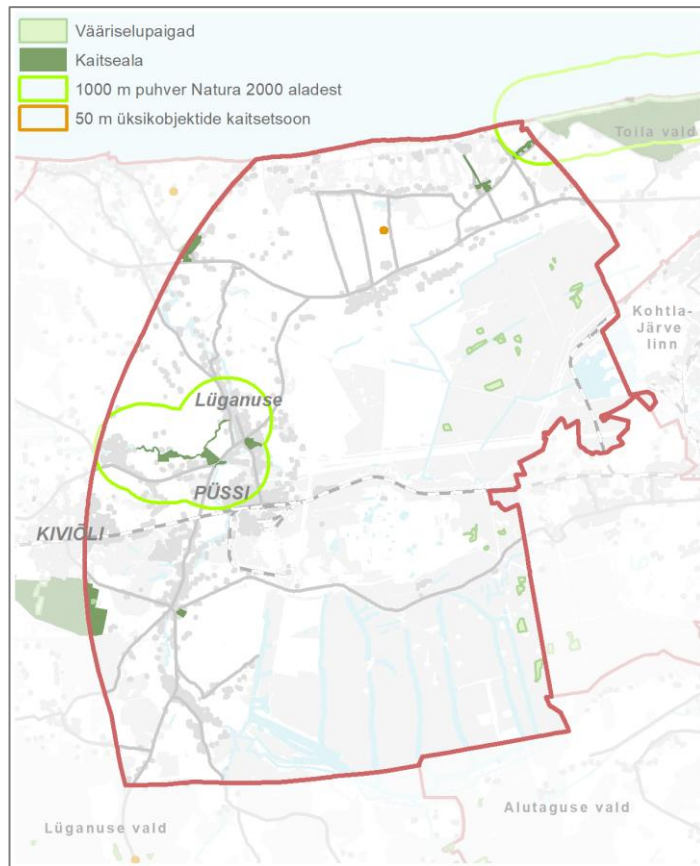

Kaitstavad loodusobjektid, sh VEP-id

Kaitstavad loodusobjektid (Natura 2000, kaitsealad, kaitstavad looduse üksikobjektid, II kategooria loomade elupaigad, VEP) loeti BTT rajamist välistavaks teguriks. Olenevalt looduskaitsealistest objektidest on peetud vajalikuks puhverala määramist: Natura 2000 võrgustiku kuuluvatele aladele 1000 m; II kategooria loomade elupaikadele 200 m; kaitsealustele üksikobjektidele 50 m.

Vastavalt LKS on II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud, seetõttu neid joonisel ei kajastata, kuid välistava tegurine on arvestatud.

Joonis 3.11. Kaitstavad loodusobjektid koos puhvritega eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas, mis välistavad BTT rajamise.

Maardlad

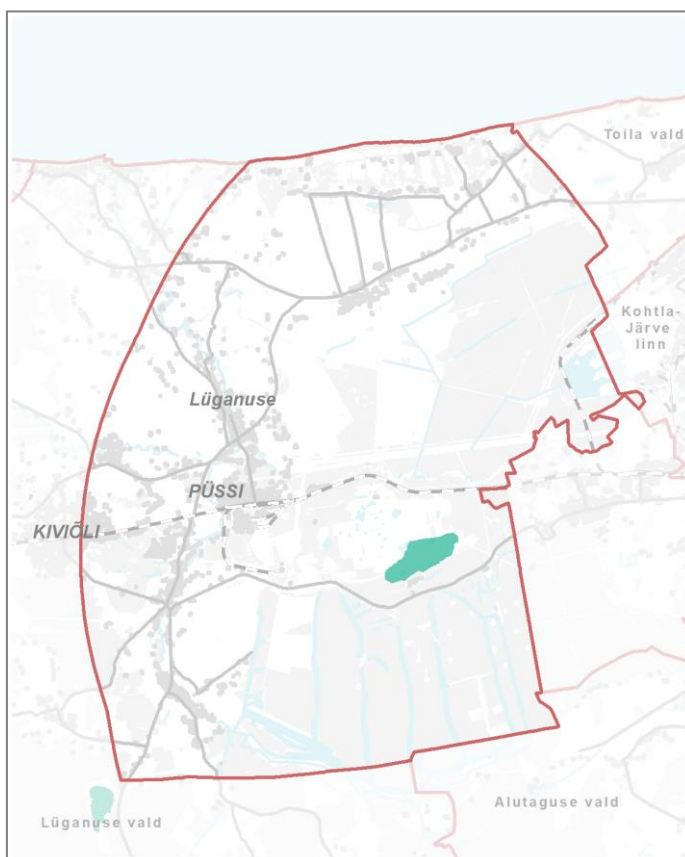
Maardlad loeti BTT rajamist välistavaks teguriks. Vastavalt maapõueseadusele ei tohi kavandatav tegevus piirata juurdepääsu maavaravarule.

Joonis 3.12. Maardlad eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas, mis välistavad BTT rajamise.

Soo

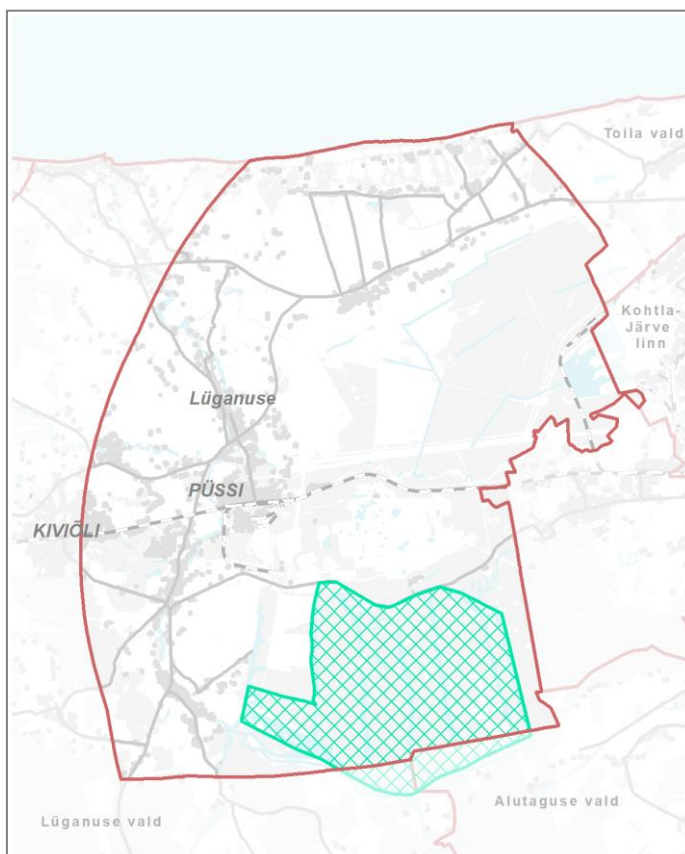
Soo loeti BTT rajamist välistavaks teguriks, kuna ehitusgeoloogilised tingimused ei võimalda alal ehitustegevust.

Joonis 3.13. Sood eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas, mis välistab BTT rajamise.

Aidu karjääri turismipotentsiaaliga ala

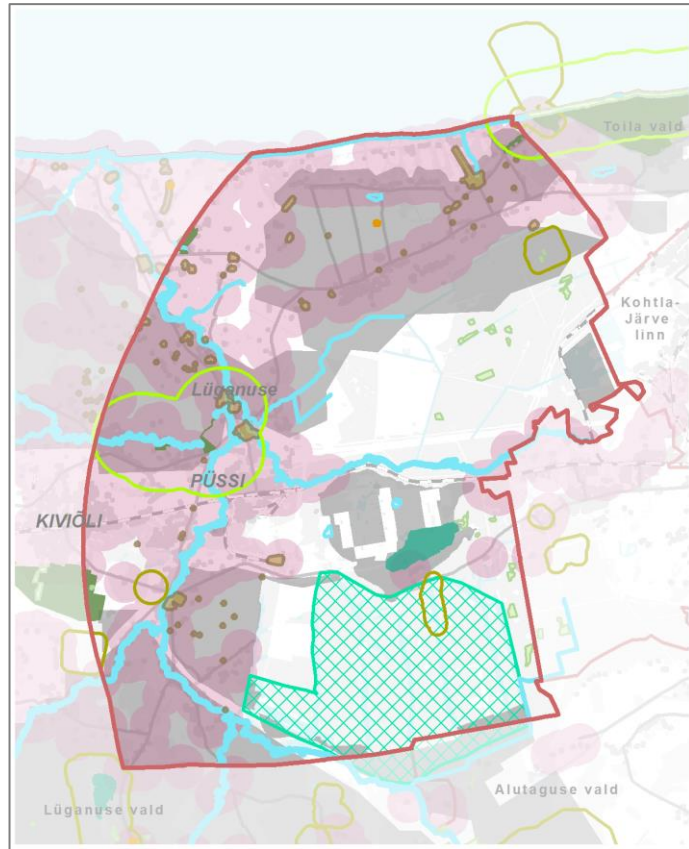
Aidu karjääri turismipotentsiaaliga ala loeti välistavaks teguriks. Osale alale on juba kehtestatud Aidu Veespordikeskuse detailplaneering (2014) ja Ida-Viru maakonna arengustrateegia 2019-2030+ (2018) määratleb ala olulise ja omapärase turismipiirkonnana.

Joonis 3.14. Aidu karjääri turismipotentsiaaliga ala eriplaneeringu alal ja lähipiirkonnas, mis välistab BTT rajamise.

Ruumianalüüsi põhjal välistatud alad

Erinevate välistavate tegurite koondamisel selgusid alad, kuhu ei ole BTT rajamine tõenäoliselt võimalik. Ruumianalüüsi põhjal ei ole BTT rajamine võimalik eriplaneeringu ala põhja- ja lääneosas ning valdavalt ka valla lõunaosas.

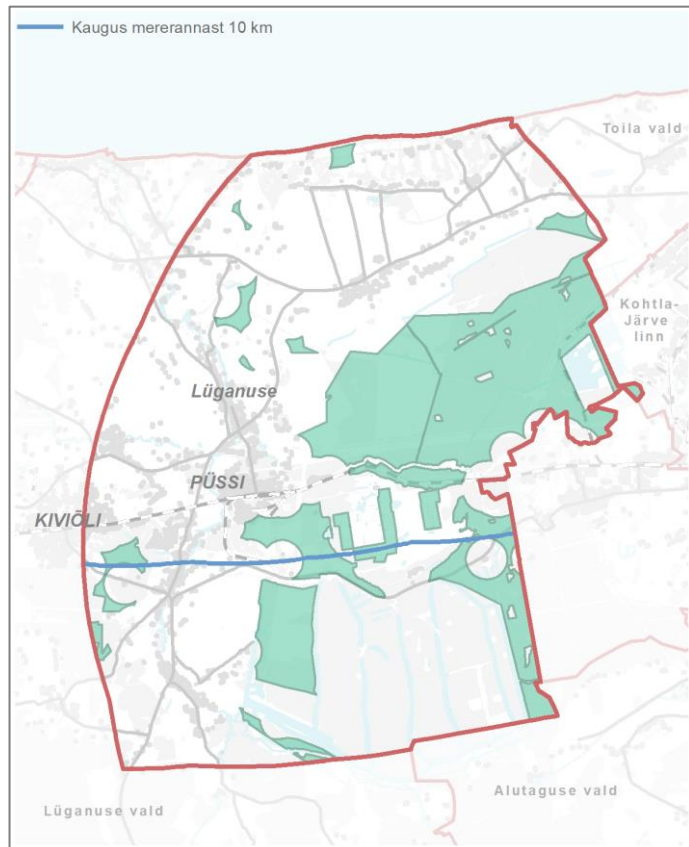

Joonis 3.15. Ruumianalüüsi põhjal välistatud alad BTT rajamiseks.

Ruumianalüüsi tulemusena selgusid piiranguteta alad, mida analüüsiti edasi.

Ruumianalüüsi põhjal selgunud piiranguteta alad

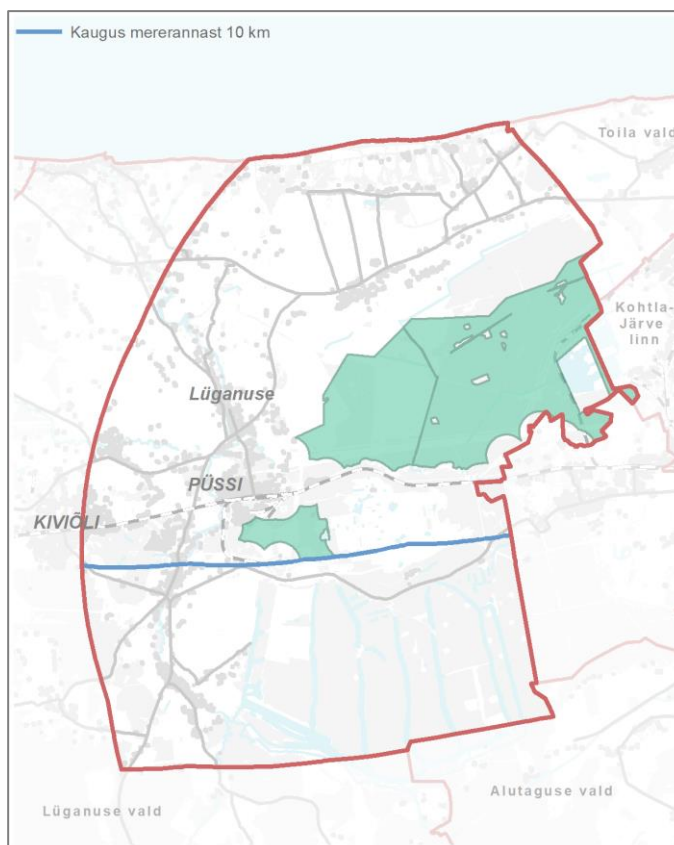
Ruumianalüüsi põhjal on eriplaneeringu alal piirkondi, kus õigusaktidega sätestatud piiranguid ja tundlike objekte (elamud, ühiskondlikud hooned) ei ole. Kõik need piiranguteta alad aga ei sobi BTT võimalikuks asukohaks, kuna BTT asukoht peab vastama tingimustele, mis tagavad BTT rajamise ja toimimise võimalikkuse: ala suurus 160 ha; ala kuju (võimalikult ristkülikukujuline); kaugus Soome lahest, kuhu puhastatud vesi süvamere kollektori kaudu suunatakse, kuni 10 km.

Joonis 3.16. Ruumianalüüsi põhjal leitud piiranguteta alad.

BTT võimalike asukohaalternatiivide alad

Edasise analüüsi käigus välistati väiksemad kui 160 ha suurused alad; kitsad ja ebakorrapärase kujuga alad, mis ei võimalda territooriumi otstarbekat kasutust; alad, mis jäävad Soome lahest kaugemale kui 10 km. Seeläbi selgusid BTT võimalike asukohaalternatiivide alad.

Joonis 3.17. BTT võimalike asukohaalternatiivide alad.

Järgmise sammuna toimub eelvaliku etapis ja KSH I etapi aruande koostamisel tehnilisi tingimusi arvestades võimalike asukohtade piiritlemine (BTT võimalike asukohaalternatiivide aladel). Määratakse tehniliste kommunikatsioonide põhimõttelised asukohad (trassi koridorid) ja juurdepääsu võimalused. Seejuures arvestatakse, et BTT rajatise tuleb planeerida väljaspoole elektri- ja gaasipaigaldiste ning muude taristuobjektide kaitsevööndit. Kõik ristumised taristuga ja kaitsevööndis planeeritavad tegevused, sh samalaadsete BTT taristuobjektide paigaldamine, tuleb kooskõlastada taristu valdajatega. Seejärel toimub võimalike asukohtade võrdlemine ja sobivaima asukoha valik. Eriplaneeringu BTT rajamiseks sobivaima asukoha leidmise protsess on skemaatiliselt kujutatud joonisel 3.18.

Joonis 3.18. Eriplaneeringu BTT rajamiseks sobivaima asukoha leidmise protsess.

4 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS

Eriplaneeringu koostamisega on lahutamatult seotud KSH protsess. KSH viiakse läbi nii asukoha eelvaliku kui ka detailse lahenduse koostamisel (eriplaneeringu ja KSH protsessist anti täpsem ülevaade ptk 2.1).

Olemuselt on eriplaneeringu väljatöötamise kavatsus (VTK) planeeringu KSH lähteülesanne, milles selgitatakse hindamise ulatust ja ajakava ning nimetatakse eeldatavalt oluline ebasoodne keskkonnamõju. Planeerimisseadus (PlanS) ei täpsusta kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu VTK sisunõudeid. PlanS seletuskirja kohaselt on eriplaneeringu KSH VTK eesmärgiks tuua välja:

1. KSH ulatus;
2. eeldatav ajakava;
3. hinnang eeldatavalt olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, positiivse ja negatiivse mõju kohta keskkonnale, sealhulgas inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, Natura 2000 võrgustiku alale, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutusele, kultuuripärandile ja maastikele, hinnang jäätmetekke võimaluste ja piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkuse kohta ning mõju prognoosimise meetodite kirjeldus;
4. eriplaneeringu alternatiivsete asukohtade kirjeldus;
5. muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjasse puutuv teave.

Kuna VTK on aluseks KSH aruande koostamisele, siis sisunõudeid aitab täpsustada PlanS § 104 lg 2 nõue, et eriplaneeringu KSH esimese etapi aruanne peab sisaldama keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 40 lõike 4 punktides 1-14 ja 16-17 nimetatud teavet. Sellest lähtuvalt on otstarbekas VTK sisustamise aluseks võtta KeHJS § 36 lg 2 (mis täpsustab eeltoodud loetelu).

Sarnaselt eriplaneeringu koostamisega viiakse mõjude hindamine läbi kahes etapis. Asukoha eelvaliku etapis toimub asukoha eelvaliku mõjude hindamine ning detailse lahenduse etapis detailse lahenduse mõjude hindamine. Käesolev VTK on aluseks ennekõike asukoha eelvaliku mõjude hindamise aruande koostamisele. Asukoha eelvaliku mõjude hindamise aruanne (eraldi peatükk, lisa vms) peab sisaldama detailse lahenduse mõjude hindamise aruande väljatöötamise kavatsust (lähtudes PlanS § 104 lg 3, mille järgi KSH esimese etapi aruanne on teise etapi KSH aruande koostamise alus).

Mitmeid neist teemadest on lähteseisukohtade koosseisus eelnevalt ära toodud (ptk 2.4 „Eriplaneeringu ala täpsustamine ja KSH ulatus“, ptk 2.6 „Ajakava“, ptk 3.2 „Asukoha eelvaliku ruumianalüüs“, mis toob välja BTT asukohaalternatiivide võimalikud alad; ptk 3.1 on esitatud keskkonnatingimuste kirjeldus, ptk 2.5 kirjeldatakse planeerimisdokumendi seoseid muude strateegiliste planeerimisdokumentidega, ptk 2.7 koostööd ja kaasamist, sh kaasatavad asutused, ptk 2.6 ajakava, sissejuhatuses andmed planeeringu koostajate ja hindajate kohta) ja siinkohal neid ei korrata.

VTK on koostatud eeldusel, et ei kaasne piiriülest mõju, kuna eelanalüüsides ei ole piiriülese mõju võimalus ilmnenu.

4.1 Keskkonnamõju hindamise metoodika

4.1.1 Üldine hindamismetoodika kirjeldus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk on arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut (KeHJS § 31¹). Kuna eriplaneering on aluseks ehitusõigusele ja hilisemates menetlustes on otstarbekas vältida korduvhindamist (sh keskkonnakompleksloa taotlemisel), arvestatakse KSH läbiviimisel, eelkõige detailse ehk II etapi mõjude hindamisel keskkonnamõju hindamise (KMH) detailsusastmega. KMH eesmärk on anda tegevusloa andjale teavet kavandatava tegevuse ja selle reaalseste alternatiivsete võimalustega kaasneva olulise keskkonnamõju kohta ning kavandatavaks tegevuseks sobivaima lahendusvariandi valikuks, millega on võimalik vältida või vähendada ebasoodsat mõju keskkonnale ning edendada säästvat arengut (KeHJS § 31 lg 1).

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel kasutatakse rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtteid ja metoodikaid. Kasutatakse nii subjektiivset kogemuslikku (sh ekspertide, menetlusosaliste ja avalikkuse arvamus) kui objektiivset hindamist (uuringute, modelleerimiste jms tulemused). Üldistatult jagunevad kasutatavad tehnikad (meetodid) kahte kategooriasse:

- mõju identifitseerimise tehnikad (meetodid) – nende abil määratletakse, millised ja mil viisil otsesed, kaudsed ja kumulatiivsed mõjud võivad tekkida, sh võimalusel iseloomustatakse mõjutegureid kvantitatiivselt;
- hindamise tehnikad (meetodid) – nende abil määratakse ja prognoositakse mõjude ulatust ja olulisust sõltuvalt mõju kontekstist ja tugevusest (intensiivsusest).

Mõlema kategooria puhul arvestatakse õigusaktidega (või muude üldtunnustatud metoodikatega) kehtestatud nõudeid saasteainete tekke kohta ja ka leevendavate meetmete rakendamise nõudeid¹⁵. Näiteks juhul, kui saasteainete tekke kohta on kehtestatud piirväärtused¹⁶, antakse KSH aruandes vastavushinnang. Asjakohasusel hinnatakse, kuivõrd parima võimaliku tehnika (PVT) minimaalse või optimaalse heite- ja keskkonnatoime taseme rakendamine muudab avaldatava keskkonnamõju olulisust. Juhul kui tehnoloogilisele protsessile on kehtestatud teatud puhastusseadmete kasutamise nõue, lähtutakse mõju hindamisel eeldusest, et puhastusseadmed töötavad nõuetekohaselt. Samas hinnatakse sel juhul eraldi võimalike avariiolukordade esinemisel tekkida võiva mõju olulisust.

Lisaks eksperthinnangutele kasutatakse mõjude prognoosimisel analoogiate meetodit (sarnaste projektide rakendamisega kaasnenud mõjude arvestamine).

Kuna BTT tehnoloogiline projekteerimine toimub paralleelselt eriplaneeringu koostamisega ja mõjude hindamisega, siis andmed heitetasemete ja rakendavate leevendavate meetmete kohta saab tööstusheite seadusest ja selle alamaktidest, samuti asjakohastest PVT-viitedokumentidest ja PVT-järeldest (kehtestatud Euroopa Komisjoni rakendusotsustega), sh horisontaalsetest PVT viitedokumentidest. Kuna BTT reoveepuhasti heitvesi kavatakse juhtida Soome lahte, siis tuleb arvestada ka HELCOM nõuetest Eestile merekeskkonna seisundi parendamiseks (sh nõuded tegevustele, toitainete reostuskoormuste vähendamise eesmärgid, jms).

BTT põhitegevusteks on tselluloosi tootmine (sh tallõli ja võimalusel muude nn biokemikaalide tootmine, mille teke kaasneb tselluloosi tootmisega) ning elektri- ja soojusenergia koostootmine suures põletusseadmes. Põhitegevusega kaasnevate materjalide voogusid (puukoor, tuhk, reoveepuhastuse

---

¹⁵ Planeerimisel ja mõju hindamisel on aluseks kehtivad õigusaktid, kuid VTK-s ei tooda välja vastavat loetelu – aktide paljususe tõttu tuleks teha valik, mida näidata ja võib jääda ekslik mulje, et juhitudakse ainult neist. KSH aruandes esitatakse konkreetset viited, milliseid õigusakte ja metoodikaid on hindamisel aluseks võetud.

¹⁶ Nt õigusaktidega kehtestatud kontsentratsioonid, PVT järgsed eriheited vms – BTT on käitis, mis peab rakendada PVTd ja taotlema tegutsemiseks keskkonnakompleksloa.

setted) on eelistatult kavas taaskasutada (kompostimisel saadakse põllumajanduses ja rekultiveerimisel kasutatav materjal; tuhka kasutatakse põldude lupjamisel või maaparanduses ja ehituses täiteainena), kuid kui see ei osutu võimalikuks, anda üle jäätmena või reoveesetted põletatakse. Tehnoloogilise projekteerimise andmete saamisel täpsustatakse ka hindamistulemusi.

Kõikides mõjuvaldkondades hinnatakse koosmõju nii kavandatavas käitises endas kui piirkonnas toimivate ja teadaolevalt kavandatavate tegevustega. Samuti antakse hinnangud kumulatiivsete mõjude esinemisvõimalustele (kumulatiivne mõju on üksikute tegevuste ja mõjuliikide koostoimes avalduv/tekkiv mõju, mis ei pruugi olla erinevate mõjude „aritmeetiline summa”).

4.1.2 Eri valdkondade mõjude hindamisest

Avaldatava keskkonnamõju võib jagada kolme rühma.

1. BTT asukohavaliku ja rajamise mõjud

Siin hinnatakse eelkõige mõju, mis tekib BTT ja selle taristu eeldatavast ruumikasutusest (füüsilisest paiknemisest), mis muuhulgas võib tekitada barjääriefekte. Käsitletakse:

- mõju maakasutusele, sh maa, mulla, pinnase ja maavarade kasutamisevõimalustele;
- mõju põhja- ja pinnaveele (nt voolutakistused), sh maaparandussüsteemidele;
- sotsiaalmajanduslik mõju, sh mõju varale, ettevõtlusele ja muudele tegevustele ning avalikule ruumile, sh liikumisvõimalustele; liikumisvõimaluste mõju hindamisel hinnatakse ka mõju laevaliiklusele süvaveekollektori piirkonnas ning kollektori poolt põhjustatud võimalikke ohte laevaliiklusele (kui laevaliiklust antud piirkonnas üldse on);
- mõju maismaa looduslikule mitmekesisusele, sh roheline võrgustikule, loomastikule ja taimestikule käitise piirkonnas;
- mõju merele, sh merepõhja elupaikadele ja merepõhja elustikule (loomastik ja taimestik);
- mõju kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura 2000 aladele;
- mõju maastikule, sh visuaalne mõju;
- mõju kultuuripärandile.

Nende mõjude ulatus on eelkõige seotud BTT ja taristu lähipiirkonnaga. Mõju sõltub mõjutatavate objektide, koosluste jne olemasolust võrreldavates asukohtades. Nende kohta saadakse ülevaade andmebaasidest, samuti tehakse täiendavad inventariseerimised. Mõju olulisuse osas on esmatähtis, et asukohtade leidmisel välistati tundlikud objektid, sh määrati asjakohasusel puhversoonid (ptk 3.2), mis vähendab olulise negatiivse mõju ilmnemise tõenäosust. BTT asukohas võib füüsilisest paiknemisest tingitud mõju lugeda pikaajaliseks ja pöördumatuks. Mõju hinnatakse eksperthinnangutega, mõjud sõltuvad kavandatava tegevuse parameetritest ja vaadeldavates asukohtades valitsevatest tingimustest.

Juhul, kui mõjutatakse võrgustikku (teed, rohevõrgustik, vesi, sh maaparandussüsteemid), siis mõju ulatus võib olla määratud võrgustiku ulatusega - täpsem ulatus selgub konkreetsetes võrreldavates asukohtades ja BTT komponentide-taristu mahu selgumisel. Mõju hinnatakse eksperthinnangutega, mida vajadusel toetavad asjakohased modelleerimised.

BTT hoonete ja taristu rajamine võib mõjutada põhjavee ülemiste kihtide (sh pinnasevee) liikumist, mis võib tekitada muutusi veerežiimides nii üles kui allavoolu BTT-st. Võib eeldada, et asukohtadena sobivatel aladel on kraavisüsteemid, mis võivad olla ka maaparandussüsteemi osaks. BTT rajamine võib tekitada muutusi veerežiimides nii üles kui allavoolu BTT-st. Maaparandussüsteemi eesvoolude puhul võib osutada vajalikuks maaparandussüsteemi ümberehitamine. Seejuures tuleb arvestada, et riigi poolt korras hoitavad ühiseesvoolud on olulised maaparandusehitised, mille ümberehitamine mõjutab laiemat ala ning on seega seotud suuremate kulutuste ja võimalike negatiivsete mõjude esinemisega.

Siia rühma kuuluvad ka BTT ehitusaegsed mõjud. Üldiselt on tegemist lühiajaliste mõjudega, mis tekitavad keskkonnale täiendavat, kuid mööduvat koormust, mis on koosmõjus sellel ajal piirkonna teiste püsिमõjudega, milleks on peamiselt heitmed (õhu saasteained, müra) alalistest saasteallikatest ja liiklusest. Ehitusaegsete mõjude ulatus on eelkõige seotud ehitustegevuse piirkonnaga. Laiema ulatusega on ehitusega seotud transport - ehituse ajal lisanduv raskeveokite liiklemine tekitab ummikuid juurdesõiduteedel, tekitades seega veel lisaks õhusaastet ja suurendades mürakoormust juurdepääsuteede sõlmedes. Maismaal mõjutatakse eelkõige välisõhu kvaliteeti – tegevustest nagu ehitusmaterjalide transport, paigaldustööd, ajutised asfaltbetoonitehased tekivad heitgaasid, tolm ja müra. Merekeskkonnas on mõjuteguriks eelkõige torustiku paigaldustööde ajal tekkida võiv heljum. Nende mõjude hindamise meetodika on olemuselt sama, mis kasutusaegsete mõjude hindamisel.

Eraldi teema on ehitusaegne ressursside vajadus, sh ehitusmaterjalide hankimine. Hinnang antakse ehitusmaterjalide kättesaadavusele eksperthinnanguna, lähtudes mh üldisematest arengudokumentidest ja nende mõjuhinnangutest (sh hinnatakse sotsiaal-majanduslikku mõju).

Detailse lahenduse etapis tuleb käsitleda veelaskme rajamisega seotud tegevusi (süvendamine, tahkete ainete paigutamine: alates mahust 10000 m³ on keskkonnamõju hindamise algatamine kohustuslik (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus § 6 lg 1 p 17 ja 17¹).

2. BTT kasutusaegsed mõjud

- Ressursside hankimise mõju: eelkõige puit (Eestist ja Lätist, Leedust) ja vesi (eeldatavalt piirkondlik mõju). Antakse hinnang ressursside kättesaadavusele alternatiivsetest allikatest ja riskide maandamise meetmete asjakohasusele. Hindamisel arvestatakse, et samale ressursile võivad pretendeerida teised tegevused. Hinnangud hõlmavad tulevikutsenaariume, mille ulatus on määratud tehase tegutsemisajaga. Veevõtuga seos hinnatakse mh põhjavee kasutamise pikaajalisi mõjusid maapinna püsivusele (kvaasistabiilsusele). Antakse põhjaveevaru piisavuse hinnang, mis on sisendiks hilisemale põhjaveevarude kinnitamisele. Hinnatakse veevõtu mõju veemajanduskava eesmärkide saavutamisele (vt ptk 2.5.2.7)
- Õhuheitmete, sh lõhn ja müra mõju välisõhu kvaliteedile, hõlmab nii BTT käitamise kui toorme ja toodangu transpordi (eeldatavalt piirkondlik mõju).
- Mõju kliimale (eelkõige globaalse tasandi mõju), kavandatud tegevuse kliimakindlus (kohaliku tasandi mõju). Hinnatakse muuhulgas kasvuhooaegaste heite muutust (kohaliku tasandi mõju).
- Saasteainete heide vette ja pinnasesse, selle mõju vee ja pinnase kvaliteedile (eeldatavalt piirkondlik mõju). Kuna BTT heitvesi kavatakse juhtida Soome lahte, tuleb kindlaks teha võimalik piiriülene mõju. Hinnatakse täiendava reostuskoormuse mõju merekeskkonnale (nii vee keemiale, hapnikutingimustele kui elustikule), sh arvestades tänast Soome lahe keskkonnaseisundit. Seetõttu hinnatakse muuhulgas veekaitse eesmärkide erandite kohaldamise vajadust ning tegevuse vastavust erandi tingimustele. Muuhulgas hinnatakse veeheite mõju veemajanduskava ning merestrateegia eesmärkide saavutamisele (vt ptk 2.5.2.7). Hinnatakse ka võimalikke mõjusid merevee soolsusele ja asjakohasusel soolsuse muutusest tingitud mõjusid arvesse võttes, et täna juhitakse samas mahus magevesi samuti jõe kaudu merre. Eraldi hinnatakse tööstusterritooriumil tekkiva sademevee käitlemise lahendusi, sh puhastamise vajadust (nt palgiplatsidele sattunud sadevesi vajab eeldatavalt puhastamist). Vastavalt hindamistulemustele tehakse ettepanekud tootmiskompleksi heitveele saasteainete sisalduse piirmäärade seadmiseks (võttes ka arvesse PVT normatiive), nii et need ei põhjusta suubla seisundi halvenemist ega takista suubla hea seisundi saavutamist ja säilitamist.
- Jäätmete ja erinevate jäätmete käitluse mõjud, sh hinnang saaduste taaskasutusvõimalustele (eeldatavalt piirkondlik mõju).
- Mõju inimeste tervisele ja heaolule (eeldatavalt piirkondlik mõju).
- Avariolukordade esinemine ja nende mõju, sh kemikaalide käitlemisega seotud õnnetused (asukohas ja lähiümbruses avalduv mõju).

Üldiselt on siin mõjutegurid kvantitatiivselt iseloomustavad (nt ressursikasutuse või heite maht), osadele teguritele on määratud kvantitatiivsed heite piirväärtused (nii õigusaktidega kui PVT järeldustega).

Samuti on õigusaktidega kehtestatud keskkonnakvaliteedi normatiivid, mis arvestavad kas keskkonnakomponentide vastupanuvõimega või on kehtestatud lähtuvalt inimese tervisest.

Piirväärtuste olemasolul antakse vastavushinnangud, mis põhinevad asjakohastel modelleerimistulemustel (nt õhusaaste modelleerimine kas KOTKAS Airviro või Aeropol mudeliga). Mõjud, sh nende ulatus sõltuvad kavandatava tegevuse parameetritest ja asukohast. Seni, kuni parameetrid täpsustuvad, antakse hinnangud analoogiate põhjal.

Hinnatakse, kas kasutusaegsed mõjud võivad ulatuda Natura 2000 aladeni (see moodustab ühe osa läbiviidavast Natura hindamisest).

Puiduressursi hankimise mõju hinnatakse eksperthinnanguga lähtudes üldisematest arengudokumentidest ja nende mõjuhinnangutest (sh hinnatakse sotsiaal-majanduslikku mõju). Ptk 4.2 on esitatud põhjalikum ülevaade läbiviidavatest või varem koostatud asjakohastest uuringutest.

3. Tegevuse lõpetamise mõjud

Võib eeldada, et BTT tegevuse lõpetamise järgselt jääb ala tööstuslikku kasutusse. Siiski tuleb arvestada, kuidas mõjutab tehase tegevuse lõpetamine piirkonna veerežiimi, kui avatav Uus-Kiviõli kaevandus juba tegutseb. Teisalt on vaja hinnata olukorda ja võimalikke mõjusid, kui Ojamaa kaevandus lõpetab tegevuse.

Hinnatakse ka olukorda, kui ala peaks tööstuslikust kasutusest välja langema. Sel juhul on aluseks töötusheite seaduse § 58 sätted käitise tegevuse lõpetamisest. Rakendatavad meetmed peavad tagama, et tegevuskoht ei avaldaks selle tegevuse lõpetamise ajal kindlaksmääratud või heakskiidetud tulevast kasutamiseviisi arvestades olulist ebasoodsat mõju keskkonnale, inimese tervisele, heaolule, varale ja kultuuripärandile.

4.1.3 Alternatiivide hindamise meetodika

Võimalike asukohtade hindamise meetodika tuleneb asukoha valiku üldistest tingimustest (vt ptk 2.4) ja välistavatest teguritest (ptk 3.2). Tingimused ja tegurid hõlmasid tehnilis-majanduslikke aspekte ja erinevaid keskkonnamõjusid. Meetodika rakendamiseks tuleb leida nii loodus- kui ka majanduskeskkonna suhtes parim võimalik lahendus.

Asukohavaliku tehnilis-majanduslikud tingimused on eelkõige seotud taristu rajamisega. Vajalik on rajada ühendusteel, raudteeharud, vee- ja kanalisatsioonitrassid, elektriühendus, samuti gaasitorustik. Üldiseks võrdlemise aluseks on tehniline teostatavus (kas esineb ühikmaksumust oluliselt muutvaid asjaolusid seoses asukohaalternatiiviga kommentaar: need asukohaalternatiivide kandidaadid, kuhu taristu rajamine ei ole võimalik, välistatakse asukohavaliku protsessi käigus vastava asjaolu ilmnmisel – võrrelda tuleb ainult reaalselt teostatavaid alternatiive) ja taristu rajamise kulud, mis koosnevad: a) maade võõrandamise ja talumistasude eeldatavast maksumusest (sõltub võõrandamise jne ulatusest); b) taristu ehitamise ja paigaldamise eeldatavast ühikmaksumusest (€/km) ja rajatava taristu pikkusest (km) erinevate taristuliikide kaupa; c) liitumise maksumus (rakendub elektri, gaasi ja ühiskanalisatsiooniga liitumise korral). Tulemused esitatakse võimalike asukohtade võrdlustabelina kõikide taristuliikide kaupa, võimalusel esitatakse kvantitatiivsed väärtused või kui see ei ole võimalik, vastavad selgitused. Iga asukohaalternatiivi jaoks summeeritakse taristu rajamise maksumus, mille alusel koostatakse alternatiivide järjestus tehnilis-majanduslike kriteeriumite alusel.

Alternatiivsete asukohtade võrdleval hindamisel kavandatava tegevuse avaldatava keskkonnamõju alusel võetakse arvesse kõigi ptk 4.1.2 loetletud mõjuvaldkonna hindamistulemusi. Kui ilmneb, et eri valdkondades avalduv mõju sõltub ühest ja samast mõjutegurist, siis sellised mõjud arvestatakse ühe kriteeriumina. Ühe kriteeriumina arvestatakse ka 0-alternatiivi ehk praeguse olukorra säilimise mõju keskkonnale (siinkohal arvestatakse, et hinnang antakse üldistatult ja mahus, mis on vajalik asukohaalternatiivide võrdlemiseks).

Hindamistulemused iga kriteeriumi alusel jagatakse järgmise skaala alusel:

- neutraalne mõju või mõju puudub;
- teatud negatiivne mõju, või negatiivne arvamus;
- oluline negatiivne mõju, mida saab leevendada; või väga negatiivne arvamus;
- oluline negatiivne mõju, mida ei saa leevendada;
- teatud positiivne mõju või arvamus;
- tugev positiivne mõju või arvamus;
- väga tugev positiivne mõju.

Negatiivne keskkonnamõju on oluline juhtudel, kui see:

- eeldatavalt ületab tegevuskohas looduskeskkonna taluvust;
- põhjustab kas looduses või sotsiaalmajanduslikus keskkonnas pöördumatuid muutusi;
- seab ohtu inimese tervise või heaolu, kultuuripärandi või vara.

Tulemused esitatakse asukohaalternatiivide võrdlustabelina kõikide keskkonnamõju iseloomustavate kriteeriumite kaupa.

Seejärel järgneb tehnilis-majandusliku võrdluse ja keskkonnateemade võrdluse tulemuste sünteesimine. Seda tehakse eksperthinnangu vormis ning selle põhjal selgitatakse välja sobivaim asukoht.

4.2 Teadaolevad uuringud

Keskkonnamõju hindamise käigus antavaid hinnanguid või hinnangute osaks olevaid modelleerimisi (nt müra modelleerimine, õhusaasteallikate modelleerimine) ei käsitleta eraldi uuringutena, nende läbiviimise vajadusega on arvestatud hindamise töömahus. See hõlmab ka Natura 2000 eelhindamise ja vajadusel asjakohase hindamise. Kõikides keskkonnamõju valdkondades antakse 1. etapis hinnangud teadaolevate andmete põhjal. Täpsemad hinnangud, eelkõige kasutusaegsetele mõjudele, antakse 2 etapis, kui on täpsemalt teada avaldatava mõju iseloom vastavalt tehnoloogilise projekteerimise jms tulemustele.

Kavandatava tegevuse mõjude väljaselgitamisel kasutatakse maksimaalselt strateegiliste arengudokumentide koostamisel ja muudel põhjustel riiklikul või kohalikul tasandil läbiviidud uuringuid, kui nendest saab asjakohaseid andmeid mõju hindamiseks (näiteks metsanduse arengukava, energiamajanduse arengukava, kasvuhoonegaaside heitkoguste poliitikate väljatootmisel ja ringmajanduse rakendamiseks tehtud uuringud). Neid uuringuid kordama või üle vaatama ei hakata, vajadusel tehakse täpsustusi kavandatava tegevuse konteksti silmas pidades. Kasutatud uuringutele antakse viited KSH aruandes.

Kavas on järgmiste uuringute läbiviimine:

1. etapis kavandatava tehase alternatiivsete asukohtade võrdlemiseks ja vajalike taristuühenduste väljaselgitamiseks

- Loodusväärtuste inventuur (välitööd kaitstavate loodusobjektide paiknemise täpsustamiseks) tehase ja taristuühenduste võimalikes asukohtades.
- Hoonestuse ja muude tundlike objektide inventuur (selgitamaks välja registris mittekajastuvate ehitiste, varede jms olemasolu) tehase ja taristuühenduste võimalikes asukohtades ning nende lähiümbruses. Muuhulgas kasutatakse droonivaatlust.
- Liikuvuse uuring ja liikluse mudel – koostatakse tehase potentsiaalsete asukohtade jaoks toorme ja toodangu peamiste veosuundade ja koondumispunktide (sadam, raudtee, maantee) modelleerimine, samuti analüüsitakse perspektiivse tööjõu liikumisvõimalusi. Eesmärgiks on saada teada, kui palju suureneb koondumispunktides ja erinevatel veosuundadel veoste, sh ohtlike veoste osakaal ning kuidas kavandatava tegevusega lisanduvad raudteeveosed mõjutavad avaliku raudteefrastruktuuri kasutamist ja läbilaskevõimet.

Tulemuste põhjal hinnatakse sobivust tehase teenindamiseks (ennekõike tugi- ja kõrvalmaanteede korral), vajadust teede laiendamiseks, sh tee klassi muutmist ja ohutuse tagamiseks kergliiklusteede rajamise vajadust. Antakse esmased hinnangud kaasneda võivatele häiringutele - modelleeritakse müra kohtades, kus võib eeldada müra normtasemetega ületamist tehasega seotud veoste tõttu, sh kompaktset asustust läbivatel teedel.

- Vee saadavuse uuring: lisaks Ojamaa kaevandusest väljapumbatavale veele kaalutakse veeallikatena suletud Käva kaevandust, avatavat Uus-Kiviõli kaevandust ja merevett. EGT koostatud mudeli baasil koostatakse hüdrogeoloogilise uuringu Ojamaa kaevanduse ja teiste võimalike veevõtukohtade piirkonnas ja vajadusel pakutakse välja optimaalseim veevõtu lahendus, mis võtab arvesse vee saadavust kõikidele kasutajatele. Uuringu üheks teemaks on ka võimalik mõju pinnaveekogude veerežiimile, kui osa väljapumbatavat kaevandusvett suunatakse loodusliku veehaarde asemel kavandatava tehase kaudu meresuublasse, sh selgitatakse välja kui suurt ala võidakse mõjutada.
- Meresuubla väljalasu ja võimaliku merevee kollektori, sh torustike rajamise mõjude väljaselgitamine mereliste protsessidele, ökosüsteemidele jms. vajalikud uuringud. Alustatakse olemasolevate uuringute ja teiste piirkonnas tehtud hinnangute ülevaatamisega, mille alusel koostatakse konkreetne lähteülesanne võimalike asukohtade piirkonnas. Teemad hõlmavad mõju lainetusele, hoovustele, setete liikumisele jm võimalikud barjääriefektid ning mõju merepõhjale-merepõhjaga seotud ökosüsteemidele. Detailsed hinnangud antakse 2. etapis vastavalt veevõtu ja heitvee ärajuhtimise valitud kontseptsioonile, kui on teada kollektorite parameetrid jms.

2. ehk detailse lahenduse etapis on uuringute fookuseks kavandatava tehase tegutsemisaegade mõjude väljaselgitamine valitud asukohas, arvestades veevõtu ja heitvee ärajuhtimise valitud kontseptsiooni, heitallikate iseloomu ja parameetreid vastavalt tehnoloogilise projekteerimise tulemustele, jms. Osalt on tegemist 1. etapis läbiviidud uuringute jätkumisega-varasemate tulemuste täpsustamisega.

- Hüdrogeoloogiline uuring EGT koostatud mudeli baasil, millele alusel tehakse vajadusel hüdrogeoloogiline uuring pinnaveekogude veerežiimi muutuste kohta (kui seda ei ole eelnevalt kaevanduste rajamise või sulgemise projektidega välja selgitatud).
- Tehakse valitud asukoha detailne liiklusmudel, mis hõlmab kogu tehase ala ning olemasolevaid, laiendatavaid ja kavandatavaid juurdepääsuteid. Mudeli alusel tehakse täpsem müra modelleerimine, sh raudteeühendusel.
- Detailsem meresuubla väljalasu ja võimaliku merevee kollektori, sh torustike rajamise mõjude väljaselgitamine mereliste protsessidele.
- Meresuubla seisundi uuringud, mis on vajalikud veemajanduskavas toodud eesmärkide saavutamise ja suublale avalduva mõju hindamiseks. Alustatakse olemasolevate uuringute, seiretulemuste ja teiste piirkonnas tehtud hinnangute koondamisega (seda juba 1. etapil), mille alusel koostatakse konkreetne lähteülesanne puuduolevate andmete hankimiseks. Teemad hõlmavad mõju merevee kvaliteedile ja temperatuurirežiimile (vajadusel modelleeritakse) ning vee-elustikule avaldatava mõju,
- Puidu saadavuse uuring (ei ole olemuselt asukohavalikul kriteeriumiks, seetõttu on märgitud 2. etapi uuringuks, kuigi selle koostamine juba käib). Koostab huvitatud isik. Uuringus võrreldakse erinevaid raiestsenaariume, tehasele vajalike puidusortimentide saadavust ning sortimentide lõikes naaberriikide väliskaubanduse andmeid. Uuringut ei saa lõpetada enne, kui on teada MAK 2030 raiemaht (eeldatavalt lepitakse kokku 2022. aastal). Puidu varustuskindluse tagamiseks ja paindlikkuse tõstmiseks on arvestatud osalise importmahuga Lätist ja Leedust.

5 ERIPLANEERINGU LÄHTESEISUKOHTADELE JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUSELE LAEKUNUD ARVAMUSED JA ETTEPANEKUD

Avaliku väljapaneku (PlanS § 100) jooksul esitatud arvamused ja Lügänuſe valla vastuſſeisuſkohad on koondatud ja esitatud eraldiseisvalt koondtabelina, vt Lisa 1.

Avaliku väljapaneku ja arutelu järgsed ettepanekud (PlanS § 103) ja Lügänuſe valla vastuſſeisuſkohad on koondatud ja esitatud eraldiseisvalt koondtabelina, vt Lisa 2.

6 LISAD

Kirjad, dokumendid, otsused jne.

Esitatakse eraldiseisvalt.

